

Молода Україна

журнал українського демократичного молоді

РІК ВИДАННЯ XV

СЕРПЕНЬ — 1965 — AUGUST

Ч. 126

В ЦЮМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ :

Значення ювілейної зустрічі ОДУМ-у. Поезії — В. Коротич, М. Стельмах, М. Руденко, М. Сом, І. Шанковський, В. Дубина, М. Француженко — Звертаюся до тебе, молоде. О. Коновал — Ювілейна зустріч ОДУМ-у США і Канади. Привітання з нагоди 15-ліття ОДУМ-у. В. Ч-о — Як там роблять "комуністів". О. Стороженко — Споминки про Микиту Леонтійовича Коржа. Е. Гемінгвей — До щастя нема скорочених шляхів. Ю. Колісниченко — Як видавався "Кобзар". М. Жила — Український жарт по-англійському. М. В. — Літнє таборування — дещо про спорт. З одумівського життя і праці. Різне.

МОЛОДА УКРАЇНА

Видає Центральний Комітет
Об'єднання Демократичної
Української Молоді

Голова ЦК: Є. Федоренко

Редакція Колегія в складі:

Я. Білінський, О. Валер, О. Коновал, М. Лебединський, Л. Ліщина, Л. Павлюк, П. Родак, О. Сандул.

Голов. редактор: М. ГАВРИШ

Адміністратор: В. ПАВЛЮК.

Статті, підписані прізвищем або ініціалами автора, не заважають відповідати поглядам редакції.

Умови передплати:

12 чисел (один рік) \$4.00

24 числа (два роки) \$7.50

Ціна окремого числа 40 центів

MOLODA UKRAINA

(Young Ukraine).

A Ukrainian Monthly Magazine.
Published by the Central Committee of the Ukrainian Democratic Youth Association.

(In USA — Association of American Youth of Ukrainian Descent)
President: E. FEDORENKO

Все листування і передплату
шліть на адресу:

MOLODA UKRAINA,
Postal Station "E", Box 8
Toronto, Ont., Canada

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

В Австралії:

Mr. S. Krywolap,
Box 1586 M,
G. P. O. Adelaide,
S. Australia.

В Аргентині:

"Rada"
Av. J. M. Campos 556,
San Andres, F. C. Mitre
(Bs. As.), Argentina.

В Англії:

Mr. A. Bondarenko,
78 Kensington Park Rd.,
London W. 11, — England.

У Франції:

Mr. N. Grouchetsky,
33, Rue Roque de Fillol,
Puteaux, Seine, — France
K-to: Paris CC 11.087.11

ЮВІЛЕЙНИЙ З'ЇЗД ОДУМ-у США

15-ий Ювілейний З'їзд ОДУМ-у США відбудеться 4 і 5 вересня 1965 р. (напередодні свята Дня Праці в США) на оселі ОДУМ-у.

У суботу 4-го вересня розпочнуться наради, вибір комісій, привіти, бенкет та забава. В неділю продовження з'їзду.

Письмові привітання можна надсилати на адресу голови ГУ ОДУМ-у США Данила Завертайла.

ODUM — DANYLO ZAVERTAIFO

**2516 W. Division St.
Chicago 22, Ill., USA.**

ПРИВІТАННЯ

Центральний Комітет і Головна Управа ОДУМ-у в Канаді та редакція й адміністрація "Молодої України" вітають з їхнім одруженням активну одумівку Галину Романенко та голову Головної Управи ОДУМ-у в Канаді й члена Центрального Комітету Віктора Педенка.

Вінчання і весільна гостина, на яких було багато друзів молодят, відбулися в суботу, 31 липня в Торонто.

За фахом молоде подружжя — вчителі середніх шкіл.

Віктор Педенко довголітній член ОДУМ-у. З осени 1963 р. він очолює Головну Управу ОДУМ-у в Канаді.

Галина Романенко — активна одумівка. В роках 1963-1964 вона була фінансовим референтом при Головній Управі.

Молодій парі складаємо найширіші побажання щасливого безjurного подружнього життя і багатьох літ.

ПРИВІТАННЯ

Вітаємо з одруженням Володимира Григоренка, голову філії ОДУМ-у в Сомерсет, США, і Галину Сидорчук, бажаємо їм щастя, здоров'я та великих успіхів у житті.

Головна Управа ОДУМ-у США.

СПРОСТОВАННЯ

В останньому (125-ому) числі нашого журналу сталася прикра помилка, а саме: на сторінці 17 підпис під фотографією має бути: "Учасники VIII Конференції ЦК ОДУМ-у в Баффало", а не в Чікаго.

ЗНАЧЕННЯ ЮВІЛЕЙНОЇ ЗУСТРІЧІ

З гордістю й задоволенням ми відзначаємо 15-ліття існування нашої молодечої організації.

Цьогорічна зустріч на оселі "Київ" біля Торонто є своєрідним показником, своєрідним дзеркалом, в якому правдиво відбивається наша сучасність.

Що ми можемо сказати сьогодні — 15 років після створення ОДУМ-у?

Зустріч недвізнатно показала, що більш-менш пессимістичні прогнози, зроблені кілька років тому, не здійснилися. Вона довела, що ті, хто мав сумніви з життезадатності ОДУМ-у, помилялися.

Про те, що організація не лише існує, а й зростає, свідчать факти придбання власного дому філією ОДУМ-у в Чікаго. Саме в цьому ювілейному році придбано одумівську оселю в Америці.

У своїй діяльності ОДУМ дбає не лише про сьогоднішній день, його провід піклується вишколом свідомих і освічених керівників, які в майбутньому зможуть стати гідною заміною нинішнім активним членам організації. З цією метою створено курси виховників. Особлива увага приділяється праці з Юним ОДУМ-ом. Сотні молодих людей об'єднаних в ОДУМ-і виховуються на українських патріотів, з демократичними переконаннями. Вони набувають знання про той чарівний край, якого вони, може, й не пам'ятують або й взагалі не бачили. І в цьому заслуга ОДУМ-у.

Ми маємо свій власний пресовий орган, свої хорові, танцюальні й театральні гуртки, спортивні дружини, оркестри й ансамблі, маємо чудових талановитих виконавців.

Так, ОДУМ живе, працює, зростає. Але най-

важливішим є те, що ОДУМ користується прихильністю української спільноти не лише в якомусь одному місті чи в одній країні. Доказом цьому є тисячі гостей, які з'їхалися на Зустріч з цілого північноамериканського континенту.

Ці свідомі українці не пошкодували свого часу, не злякалися певних перешкод, пов'язаних з довгими подорожами. Вони виявили своє зацікавлення життям нашої молоді, показали своє зrozуміння тих проблем, з якими зустрічається молодь.

І саме це, саме підтримка, заохочення й визнання, яке наша молодечо організація знаходить серед широкого загалу є одним з найважливіших, одним з вирішальних факторів, які уможливлюють успішну діяльність ОДУМ-у.

А сама молодь? Скільки тисяч зробили учасники Ювілейної Зустрічі, щоб своєчасно прибути до оселі "Київ"? Як настирливо тренувались і готовувались до змагань наші спортивці! Скільки жертвенної праці, плянування і зусиль вкладали наші молоді виконавці в підготовку до своїх мистецьких виступів! Під керівництвом досвідчених вправних майстрів одумівці опановують різні галузі мистецтва. Про безсумнівні досягнення наших молодих мистців найкрасномовніше говорить концерт, який відбувся в неділю.

Все це показує, що нашу молодь не лякають труднощі, вона йде вперед, і саме це, є ознакою справжньої молоді — бути активним, динамічним, сповненим шукань і прагнень.

Ювілейна Зустріч ОДУМ-у яскраво показала, в якій великій мірі наша організація задовольняє ці вимоги молоді.

Віталій КОРОТИЧ

**

Не підробляйтеся під час,
А визначайте час собою.
Ніколи не тікайте з бою,
І ворог не здолає вас.

Нехай ніщо вас не злякає —
Ані хвороба, ані бій.
На світі тільки той страшний,
Хто думки власної не має.

I за добою марно бігти
Tim, в кого помисли дрібні.
Життя — це не прожиті дні,
А справи, що зробити встиг ти.

I той, хто до роботи звик,
Від перевтоми не заплаче.
Свою круту і чесну вдачу
Нам подаруй, двадцятий вік.

О подаруй навік мені
Думки стрункі, мов зорельоти.
Твою зневагу до підлоти
I хист до чесної борні.

Віталій КОРОТИЧ

**

Я зневажаю слово "взагалі".
 Не взагалі народ — як на плакатах,
 Не взагалі земля — а грам землі
 У корінцевих нитках волохатих.
 Не взагалі поезія — а ти.
 I я. I він.
 Усі несхожі надто.
 Не космос взагалі,
 А космонавти,
 Не всесвіт, а у всесвіті світи.
 Все точністю наповнюються вщерть,
 Ця точність вибухає, наче Етна.
 Життя конкретне,
 I конкретна смерть.
 I тільки лиш безликість неконкретна.
 Нехай живе конкретність всіх понять!
 Конкретність снігу,
 Променя
 Та вірша.
 Конкретність слів, за котрими стоять
 Ti речення, в які ти свято віриш.

МУДРІСТЬ

Я у морі втоплю
 Всю біду свою,
 Всю біду...
 Я у морі обмию
 Свої очі, руки і душу.
 Я до тебе крізь море,
 Крізь Чорне море
 Прийду,
 I мені твоя радість
 Горло рукою здушить.
 Я поїхав до моря,
 Щоб все сказати йому.
 В білопінності хвиль
 Відшукати вічності клапті.
 Я гіркої води
 У долоні свої візьму,
 I вода мені здастися
 На твоє схожою плаття.
 Я у всьому тебе
 Відшукаю:
 У криках птиць,
 У камінні слизькому,
 В дзеркалах мокрого світу.
 Смисл життя уособивши,
 Всюди зі мною ти.
 Це старезні слова,
 Але їм не можна сивіти.

Світ не вміє старіти
 У бруді дрібних образів.
 Ми до віку не знайдемо
 Тези,
 За цю ясніше.
 Я крізь світ твій
 До тебе
 Приходжу іще раз,
 Повний гуркоту моря,
 Чистоти
 I мудрої тиші.

Михайло СТЕЛЬМАХ

**

Вічний сніг на скроні ліг,
 Коні стишили свій біг
 Осипає осінь лист...
 Де ж калиновий твій міст?
 Вдалини він, вдалини...
 Не спиняйтесь, вороні!

Микола РУДЕНКО

**

Я — хочеш? — зачарую ліс,
 Перетворю в міраж чудесний.
 А хочеш — перекину віз...
 Не цей, земний, а той — небесний
 А хочеш — море голубе
 Єдиним подихом схвилюю...
 А хочеш — обійму тебе
 I просто... Просто поцілую.

Микола СОМ

ОЛЕКСАНДР ДОВЖЕНКО

Умів сади рясні садити.
 Любив зерно. Любив красу.
 А ще умів зірвати квіти
 I не струсити з них росу.

Євген БАНДУРЕНКО

НЕ ЗАБУВАЙ

П'ючи з криниці придорожньої водицю,
 Не забувай того, хто викопав криницю!

Микола ФРАНЦУЖЕНКО

ЗВЕРТАЮСЯ ДО ТЕБЕ, МОЛОДЕ

(ПРОМОВА НА ЮВІЛЕЙНІЙ ЗУСТРІЧІ ОДУМ-у)

Дозвольте, насамперед, дорогі Друзі Одумівці, привітати вас із святом 15-ліття вашої організації.

Ваша чисельна присутність на цьому святі дає відповідь багатьом писимістам, які, купуючи і будуючи українські церкви, школи, народні доми, питаютимуться, що з тими надбаннями буде, коли батьки відійдуть. Думаємо, що ці надбання не тільки залишаться, а й будуть примножуватися. Вони збагатяться не тільки матеріально, а й духовно. У бібліотеках стоятимуть нові томи наукових праць і художніх творів сучасників і залишаться кращі зразки майстрів слова попередніх поколінь. На імпрезах, можливо, буде менше промов, менше навприсядкових танців. Та як буде насправді, це побачите ви — молодь, бо вам належить майбутнє, ви будете його будівниками. Треба сподіватися, що не забуватимете і ваших батьків, які залишать здобуті ними і передані вам громадські варгости.

У багатьох з ваших батьків не було того, що маєте ви — молодості. Багатьом із них бракувало також освіти, яку ви маєте. Бачимо, що влаштовуючи це свято своєї організації ви не забули про своїх батьків. Вони з вами і в цю хвилину спокійні за ваше майбутнє.

У ваших лавах бачимо сьогодні викладачів вищих учбових закладів Сполучених Штатів і Канади, чимало інженерів, є адвокати і представники інших професій. Згадую тільки професії тих друзів, які мені особисто знайомі. Якби знов професії тих, що колись були членами цієї молодечої організації, але залишили її, то китиця квітів була б рясніша, барвистіша, більша. Бо не всі, хто починав життя цієї організації п'ять надцять років тому разом із вами, є тут. А школа. Чому їх немає? Чому, наприклад, серед багатьох молодих високоосвічених фахівців немає священиків?

Багато питань "чому?" зроджується в цю мить, але відповіді на ці "чому?" можна знайти у моїй доповіді, надрукованій у журналі "Молода Україна" ч. 98 за листопад 1962 р. і тому я не хочу до них повернутися. Тут, у Сполучених Штатах і Канаді, часто виникає питання: Чому українська молодь не є стовідсотково в лавах молодечих організацій (Пласт, СУМ, ОДУМ)? Чому деякі студенти-українці мало цікавляться своїм історичним минулім і сучасним? Справді, чому? Чому не всю українську молодь батьки, школи, організації навчили своєї рідної мови, а якщо й навчили, то не як слід? Навчили не літературної української мови, а часом навіть національно-свідома молодь говорить якимось діялектом або українсько-російським чи українсько-англійським суржиком?

Дозвольте дати на це відповідь прикладами. Коли є здиги, з'їзди, літературні вечори, то там нашої молоді буває таки чимало. Але, коли наші наукові установи — УВАН чи НТШ суботами і неділями влаштовують свої прилюдні конференції, молоді мало. Дуже мало. З власного спостереження в Нью Йорку можу сказати, що найбільше молоді я бачив лише в особливих випадках, наприклад, коли виступав професор Колюмбійського університету Юрій Шевельов, або коли молодь сама брала участь у науковій конференції. Охоче молодь відвідує літературні вечори, на яких виступають відомі поети, напр., Василь Барка чи Віталій Коротич. І це все.

Про шкільне й позашкільне, університетське й позауніверситетське життя нашої молоді говориться й пишеться дуже багато за кордоном і на Україні. Одна по одній з'являються на Україні збірки молодих письменників, окремі монументальні твори. Деякі з них викликають не абияке занепокоєння комуністичної верхівки. В них ідеалізується, наприклад, Кармелюк, Довбуш, Богун, в той час, коли комуністична верхівка напирає на те, щоб письменники писали, хоча про здебільшого дуже сумнівні, досягнення комуністичної партії і так званого радянського уряду, про доярок і механізаторів. Молоді літературні таланти дедалі одвертіше виявляють любов до своєї нації і не хочуть оспіувати пропонованої їм і не існуючої в житті якоїсь "соціалістичної" нації. Керівництво компартії і комсомолу дуже занепокоєне відродженням національних почувань серед нашої молоді, бо знає, що такі явища завжди були передвісниками великих змін, бурхливих подій в тій чи іншій країні, в якій панує гніт диктатури.

Молодь в УРСР, як правило, не вірить у здискредитовані різними змінами "генеральної лінії партії" політичні приписи, як не вірить і в стільки разів змінювані фальшовані "факти" історії партії і Радянського Союзу. Вона не хоче приймати готові ідеологічні формули від комуністичних політруків, вона прагне свободи висловлення своїх думок і обговорення тверджень, що їй накидаються.

Молода людина в часописі "Молодь України" пише: "Пропагандисти намагаються обминути небажані питання, або ще гірше — нав'язують свій висновок: повинно ось так бути, а не інакше. Але звідки така "усталеність"? Адже ми прийшли не в церкву, де все сприймається на віру, а в марксистсько-ленінський гурток і хочемо з допомогою пропагандиста самі де в чому розібрались, переконатись, позбавитись сумнівів. Молодь нині освічена, багато питає, не прощає неніщності, пустопорожньої балаканини. Вона цікавиться і історією, і літературою, і технікою, і

Промовляє М. Француженко

політикою. Інтерес у молоді широкий і різnobічний"... ("Молодь України" з 7 лютого 1965 р.).

З такими думками української молоді ми зустрічаємося на сторінках преси радянської України. Якщо з наведеної вище цитати викинути де-кілька слів, позичених із словника компропагандиста, то висловлення автора її цілком відповідатимуть ставленню до цієї справи з боку наших молодих людей в Канаді й Сполучених Штатах Америки.

Розуміється, умови життя і можливості творчої праці молоді підрядянської і нашої молоді за кордоном дуже відмінні. Молодь у радянській Україні не має тих можливостей для гармонійного розвитку, які маємо ми з вами. "Як гармонійно розвиватися, — читаємо в тому самому часописі "Молодь України", — коли подекуди робочий день триває 10-12 годин?". "Доярка, — читаємо далі, — що виrushає на ферму о четвертій годині ранку, змушена повернутись додому десь о 9-10-ій вечора. Яка може бути мова про змістовний відпочинок, книгу, кіно, навчання без відризу від виробництва?..." ("Молодь України" з 24 лютого 1965 р.).

Та все ж, пропрацювавши такий довгий час, "відмовляючи собі часто-густо у найнеобхіднішому", молода людина у вільний час чи в день відпочинку біжить у бібліотеку, "щоб узяти те, що потрібне для навчання у вищому навчальному закладі". Але тут натрапляє на нову, цілком несподівану перешкоду: "бібліотекарка важко зітхає, розводячи руками: "На жаль, немає..." ("Молодь України" з 24 лютого 1965 р.).

І невідомо, коли буде... Потрібних підручників і класиків української літератури немає. Зате є забагато творів класиків марксизму-ленінізму та іншої політичної літератури, які без перестанку

друкуються в Радянському Союзі колосальними тиражами.

"...важко собі уявити, — читаємо в радянській пресі, — щоб юнак чи дівчина закінчували середню школу й не читали творів Гомера або Шекспіра. Формування цільної, фізично й духовно розвиненої особистості не мислиме без творів світового мистецтва. А втім, де ж шкільним бібліотекам спромогтись на Гомера чи Шекспіра, якщо їхні твори видано тиражем у чотири чи п'ять тисяч примірників (до того, коли самих тільки школ у республіці понад 30.000)".

Така дійсність там, на нашій Батьківщині — Україні. Ви набагато щасливіші, друзі одумівці. У країнах, де ви живете, ви завжди знайдете потрібну вам книжку.

Належний рівень освіти дає людині можливість активно включитися в культурне, громадське і політичне життя країни, де вона живе. Це стосується насамперед вас, молоді. Нехай золотими літерами запише історія ваші імена, як імена борців за краще "нове суспільство", за яке розгорнула боротьбу молодь Сполучених Штатів Америки і Канади. Одверто висловлюйте свої думки, а, головне, працюйте, боріться за здійснення своїх молодечих ідеалів. Ніколи не стійте на одному місці у своєму розвитку і діяльності. Не ставайте осторонь загальнолюдських проблем. Вивчайте їх і активно запроваджуйте в життя по розв'язанні. Дійте спільно з молоддю інших народів у спільній боротьбі за перемогу правди в усіх закутках світу!

Дозвольте закінчити цей короткий виступ віршем українського поета Андрія Малишка, віршем про мужність у боротьбі за правду, який і звється "ПРАВДА":

Мене навчила мати ще колись:

— Як виростеш, моя мала дитино.

То мудрим будь і мужнім будь в житті.

Скупі два слова. Нелегкі два слова.

У мудрості свої закони є:

I цвіт, i злет, i несходимі пущі.

Пізнай краплину і течіння зір,

Зерно і камінь, i могутній всесвіт.

A правда лиш одна: —

вона колюча,

Гірка й жорстока. I завжди в біді.

Тож мужнім будь — оборони її,

Караї себе, рви на частки,

Збивай коліна в кров,

Упавши — встань,

I знов іди, i знов шукай її.

Як проклянуть лукаві —

проклянись!

Як одречутися друзі — що ж

даремно,

Залишать рідні одного — хай так!

Як треба вмерти — тілом ляж за неї.

Ox, нелегкі два слова.

Нелегкі!

О. КОНОВАЛ

ЮВІЛЕЙНА ЗУСТРІЧ ОДУМ-у США І КАНАДИ

3 і 4 липня 1965 року в Канаді відбулася Ювілейна Зустріч ОДУМ-у США і Канади. Перший день зустрічі розпочався в суботу на оселі "Київ" спортивними змаганнями відбиванкових дружин хлопців і дівчат з філій Баффало, Торонто, Чікаго, Монреаль та ін. Увечорі того ж дня в торонтонській залі "Клуб Кінгсвей" було влаштовано величаву забаву, на якій розважалися сотні гостей.

4 липня, у неділю, з самого ранку площі оселі почали заповнютися автами. Кожному хотілося бути присутнім на польовій Службі Божій. На грудях гостей красуються ювілейні жетони ОДУМ-у. В тіні дерев відправлено Службу Божу. Пообід члени ОДУМ-у почали формуватися до дефіляди. ОДУМ Канади очолили гости — пластуни зі своєю маршовою оркестрою. Дефіляду приймали Данило Завертайло — голова ГУ ОДУМ-у США, Євген Федоренко — голова ЦК ОДУМ-у та Віктор Педенко — голова ГУ ОДУМ-у Канади. Рівними рядами наближаються до підвищення стрункі лави хлопців і дівчат канадійських філій з Торонта, Монреалю, Лондону та інших місцевостей. В повітрі весело майорять одумівські прaporи. За канадійцями веде перед членство філії ОДУМ-у з Чікаго, всі в беретках, (прийнято на останній конференції для ОДУМ-у США). Перед ними філійна п'ятичленна барабанна група відбиває такт. За Чікаго, повідомляється 7-ми тисячну публіку, марширують члени філій Філадельфії, Баффало, Клівленду, Сиракуз та інших.

Ювілейну Зустріч коротким змістовним вступним словом-привітом розпочав Євген Федоренко, голова ЦК ОДУМ-у. Далі присутніх вітають голови ОДУМ-у США і Канади.

Першу доповідь прочитав колишній член ЦК ОДУМ-у з Європи, тепер кореспондент радіо "Свобода" з Нью Йорку Микола Француженко.

До короткого слова запрошено ініціатора створення ОДУМ-у, редактора і політичного діяча, тепер лектора одного з університетів США Миколу Степаненка.

Леонід Ліщина, член ЦК ОДУМ-у і редакційної колегії журнала "Молода Україна" звернувся із словом до молоді на еміграції та її батьків. Він закликав любити українську мову, історію, пропагувати добре українське ім'я в своєму оточенні, бути чесним, зразковим членом, любити й поважати наших визначних науковців, поетів і письменників скрізь і не лише після їхньої смерті, але й за життя.

Після прочитання письмових привітань від СУЖЕРО та уряду Канади розпочато мистецьку частину, якою керував відомий гуморист і актор Микола Понеділок з Нью Йорку.

Ювілейну мистецьку частину розпочав хор одумівок з Торонто під керівництвом Валентини Родак. В фортепіяному супроводі Марусі На-

умчук він виконав три марші "Ми об'їхали землю навколо" — муз. Миколи Фоменка, слова Івана Багряного, "Наши будні — розгорнена книга" — муз. Гр. Китастого, слова Яра Славутича і "Нема тої сили, щоб весну спинила" — муз. Гр. Китастого, сл. Івана Багряного.

Члени Юного ОДУМ-у з західнього Торонта під керівництвом Миколи Ґалдецького виконали танки "Запорожець", "Іхав козак за Дунай", "Аркан" та "Гопак". Тріо дівчат з філії Монреалю, Таня Аксюк, Валентина та Ліда Михайлівські виступили з піснями "Я ж нікому не сказала про любов свою", муз. Майбороди, сл. Нагнибіди, "Ой не моргайте, дівчата" — муз. Є. Козака, сл. Новицького, "Мрія" — муз. О. Сандрера, сл. М. Сома та "Гуцулка Ксеня" — слова Р. Савицького.

З танцями виступали також дівчата Юного ОДУМ-у з Торонта під керівництвом Ярослава Заварихина, які виконали "Ой на горі, та женці жнуть"; майбутні одумівці школи Св. Димитрія в Лонг Бренч під керівництвом Омеляна Кміта в фортепіяному супроводі Галини Куфіль виконали в'язанку українських народніх танків; також виступали танцювальні групи з Лондону, Канада. "Гарбу" та "Шумку і думку" виконали хлопці і дівчата танцювальної групи з Філадельфії. Дівчата з Філадельфії (Гануся Євсевська, Тамара Федоряка, Ела Католік, Любка Качанович, Люся Капшученко, Оля Пентюк, Юлія Телаходже і Зоя Граур) протанцювали "У квітневому саду", а хлопці з Філадельфії (Володимир і Леонід Білоус, Віктор Корсунь, Олександер Юрченко, Михайло Лошенко, Микола Пантюк і Олесь Зінченко) виконали танець "Хлопці як соколи".

Молодий одумівець з філії Сиракуз, Іван Ємець, обдарований напрочуд гарним приємним голосом, проспівав "Дивлюсь я на небо". Такого голосу не можна занедбувати — за всяку ціну йому варто дати відповідну обробку. На жаль, наш талановитий виконавець ще досі не мав для цього необхідних умов. Мішаний хор філії ОДУМ-у з Монреалю під керівництвом вправного диригента Івана Козачка виконав чотири пісні: "Наш отаман Гамалія", "Повій, вітре", "Ой з-за гори туман налягає" та "Слава Україні" муз. Кирила Стеценка.

Оля Степова, молода талановита дівчина, яка, на жаль, втратила зір, проспівала під акомпаньємент бандури Григорія Китастого його твір "Чужина". Бандурист і композитор Григорій Китастий виконав жартівливу народну пісню "Куди їдеш, Явтуше?" та свій найновіший твір "Гомін українських степів".

Між окремими точками програми виступав з своїми гуморесками Микола Понеділок. Мистецьку частину закінчено виступом ансамблю бандуристів ОДУМ-у з Чікаго під керівництвом

Григорія Китастого. Не зважаючи на те, що ансамбль ОДУМ-у, порівняно молодий і виступає, хоч і не в повнім складі, лише 31 особа, тільки другий раз, Григорій Китастий не боїться їх лишати самих без диригента. Він сидів побіч молодих бандуристів.

Виступ бандуристів започаткував Микола Понеділок віршем А. Юриняка, присвяченим ансамблеві "Ми ОДУМ-у хористи й бандуристи". Ансамбль виконав "Бондарівну", в якій солістами були Гр. Китастий і Оля Митулинська, та "Ой чий же це двір?". В останній пісні весела жива мелодія спокушає Валю Пошиваник і Люсю Петренко, хористок ансамблю, до танцю. Ще скоріше забігали пальці по струнах. Іван та Петро Іващенко залишають свої бандури і приєднуються до дівчат. Могутнім співом гімну "Ще не вмерла Україна", який співають всі присутні, закінчився ювілейний мистецький виступ.

Коли сонце сіло за обрієм і оселю "Київ" почала огортати ніч, запалено одумівську ватру.

Микола Понеділок, улюбленець одумівців, своїми гуморесками викликав щирій сміх в учасників ватри. До пізньої ночі навколо ватри лунали чудові голоси одумівців з Торонто, Чікаго, Монреалю, Сиракюз, Баффало, Нью Орлеансу та ін. Не радо роз'їдждалася молодь до своїх філій, а одумівці Чікаго подалися до своїх шатер та авдиторії на ночівлю, а в понеділок голова ювілейної зустрічі Юрій Охрим побажав їм щасливової дороги додому.

Без жодних вагань можна сказати, що праця Комітету Ювілейної Зустрічі, до складу якого входили Омелян Денисюк, Ігор Дрозд, Олексій Коновал, Михайло Лебединський, Леонід Ліщина, Юрій Охрим (голова), Олексій Пошиваник, Віктор Педенко, Петро Родак, Олександр Харченко та Олександр Юхименко увінчалася успіхом.

**Іван Ємець, одумівець з Сиракюз співає
"Дивлюсь я на небо".**

Слово до молоді члена Головної Управи канадського ОДУМ-у інж. Леоніда Ліщини буде поміщено в наступному числі "Молодої України". Так само будуть подані привіти від канадських урядових чинників.

ПРИВІТАННЯ З НАГОДИ 15-ЛІТТЯ ОДУМ-у

Під час офіційної частини Ювілейної Зустрічі на оселі "Київ" присутні мали присеність вислушати звернення й привіти від чоловічих представників ОДУМ-у, українського громадянства й духовенства.

Так голова Центрального Комітету ОДУМ-у Євген Федоренко в своєму виступі наголосив той факт, що дух української молоді — незламний. Де б українці не перебували, під якими системами вони не народилися б, до якої школи вони не ходили б — в них б'ється й полум'яне серце вірне засадам демократії. Це заохочує нас до дальшої праці, бо ми знаємо, що наша молодь чекає нагоди, щоб висловити свої погляди вільно, рішуче й переконано, вона шукає шляхів до здійснення світлої мети. Закінчуєчи своє звернення, голова Центрального Комітету відмітив

корисний вклад ОДУМ-у в українське національне життя Канади й США. Він закликав українську спільноту в цих країнах допомагати молоді й далі йти вірним шляхом і високо тримати пропор демократичних переконань.

Голова Головної Управи ОДУМ-у в США — Дачило Завертайло привітав численних присутніх від Головної Управи організації в Америці. В короткому, змістовному зверненні він підкреслив роль, яку ОДУМ відігравав на протязі останніх 15 років у вихованні української молоді на демократичних засадах.

Від Головної Управи ОДУМ-у в Канаді промовляв голова Управи Віктор Педенко. Він привітав усіх присутніх і подякував українській спільноті за підтримку, яку вона дає нашій організації свою численною присутністю на Зустрічі.

Далі Віктор Педенко згадав, що за 15 років з часу створення ОДУМ-у підросло ціле нове покоління. Наша організація згуртувала навколо себе свідому українську молодь і плекає в ній український світогляд і вірність своїй Батьківщині. Існуючи вже 15 років, не слід ставити крапки й задовольнятися досягненими успіхами. ОДУМ повинен перебрати той прапор, який несли наші попередники й донести його до всеукраїнської мети.

Колишній співініціатор створення ОДУМ-у в 1950 р. проф. Микола Степаненко висловив задоволення з того, що організація започаткована 15 років тому сьогодні має тисячі прихильників. У своєму зверненні він передав привітання від п'яти ініціаторів-фундаторів організації й побажав ОДУМ-ові дальших успіхів.

Далі були зачитані письмові привіти й побажання найкращих успіхів від редакції газети "Народна Воля".

Поздоровлення від Центрального Комітету УРДП, надіслане з Мюнхену, нагадує нашій молоді, що наука є основною зброєю в боротьбі за кращу долю свого народу. Щоб бути оборонцем своєї нації перед світовою громадською опінією, треба досконало знати стан в Україні. Тому свою працю для Батьківщини слід базувати на всесторонньому вивчанні політичних, економічних, соціальних та національних процесів на Україні.

В заключному слові до одумівців Архиєпископ Торонто й Східної Канади Михаїл закликав молодь не піддаватися асиміляційним впливам чужинецького оточення. Не досить лише любити українські пісні й танки — треба працювати для України. Треба любити свій народ, його віру, звичаї, треба залишатись українцем на всіх життєвих стежках. "Не забувайте Україну, працюйте для розвитку українського життя, мистецтва, ідеї, віри" — закінчив своє звернення Владика Михаїл.

Хор одумівок з Торонто з керівниццею — Валентиною Родак на ювілейній зустрічі.

В. Ч-о

ЯК ТАМ РОБЛЯТЬ "КОМУНІСТІВ"

(Нотатка з приводу одного видання)

"Там" — це на Україні. У видавництві "Радянський письменник", у Києві, вийшла цього року маленька книжечка (141 стор. малого формату) "Струмують дні", поезії та оповідання Івана Степанюка. Текстами самого письменника передує передмова М. Гнатюка "Іван Степанюк та його твори".

Про літературну спадщину цього маловідомого письменника автор передмови пише, що вона "цікава й своєрідна, різноманітна щодо жанрів", що І. Степанюк — автор "численних віршів і оповідань, розкиданих у періодичних виданнях".

Це, може, й так, що він автор більшої кількості творів, ніж їх уміщено в цій книжечці, але справа не в тім, скільки Степанюк написав, а в тім, чому їх, тих його творів, не зібрано в цьому виданні. Адже вони всі були друковані в приступних для упорядника часописах! Крім того, мене особисто обурює спроба зробити з цього перебіжця з Грубешівщини (нар. 19 квітня 1903 р. в с. Цуцнів над Західним Бугом) широго борця за комунізм. Ось як характеризує його діяльність автор передмови: "Іван Степанюк належить до тих письменників, які, пройшовши революційний гарт у горнилі боротьби на західноукраїнських землях, емігрували до Радянського Союзу, включилися в активну громадську й літературну роботу, життя творчих організацій і вносили свій помітний вклад у розвиток української радянської літератури".

Про втечу Степанюка з Польщі автор передмови пише так: "Переслідуваний польським урядом за революційну діяльність, Степанюк 12 вересня 1925 р. перейшов польсько-радянський кордон, потрапив до Києва, а потім поселився в Дніпропетровську".

От із цього часу, як він поселився в Дніпропетровському (точніше — в Нижньодніпровському), я його й знав особисто. І тому я знаю, що така характеристика І. Степанюка — неправда. Я жив тоді недалеко від того заводу, де він працював, — від заводу ім. К. Лібкнехта в Нижньодніпровському. Пригадую, як одного дня майтесь, старенький уже чоловік, що часто бував на тому заводі, привів до мене молодого робітника, худорлявого хлопця років 22-23. Я тоді теж був не набагато старший, але вже закінчив В.І.Н.О., вчителював і трохи працював у редакції журналу "Зоря" (був членом редакційної колегії), а він, здається, нічого, крім сільської двокласової школи, не мав. Тим то між нами зав'язалась приязнь, як "молодшого" із "старшим" і вже причетним до літературного життя. Його віршування було й формальним приводом для нашого знайомства: він приніс мені показати свої твори. І надалі він усе, що писав, приносив мені на оцінку й можливі поправки. А потім я став

передавати його поезії й до редакції "Зорі", що її відповідальним редактором був галичанин з Коломиї Іван Ткачук, колишній січовий стрілець, а тоді вже член комуністичної партії.

Ця приязнь зі мною, очевидчаки, була для нього важливою ще й тому, що він був цілком самітним (одружився він геть пізніше, з гарною жідівською дівчиною з с. Мануйлівки), а в мене він знаходив родинну атмосферу й ширу приязнь. І от за таких умов він розповідав мені цілком щиро про своє минуле, про причину втечі з Польщі тощо. Утік він із Польщі (разом із якимсь своїм товаришем, якого я не бачив, бо його не було в нашому місті) тоді, коли його мали забрати до польської армії. Річ ясна, що до Польщі він, як і всі свідомі українці, ставився вороже, і тому не хотів служити в польській армії. А на Україні ж тоді розпочато українізацію, і для українців відкривались певні можливості. Але ця вимріяна "радянська Україна" зустріла його не так, як він сподівався. Зразу ж після переходу кордону його з товаришем заарештувало ДПУ як... польських шпигунів. Скільки він просидів у в'язниці, я не пам'ятаю (хоч він і казав про це), але пам'ятаю, що він сидів у вогкому льюху, що їх мучили допитами, і, либо, тоді в нього почалися сухоти, що й загнали його передчасно в могилу. А настанку їх примусили піти до місцевого польського ксьондза з провокаційним завданням — сказати, що вони прийшли з доручення польських організацій для наладнання зв'язку з місцевими поляками. Ксьондз нібито піймався на цей гачок, і його заарештовано. А хлопцям заплатили за це по червінцеві (по десять карбованців). Про це останнє він говорив з певним збентеженням, соромився цього вчинку, але він попався в лабети ДПУ і мусів це робити. Можливо, що й до мене його було підіслано, і я спочатку був з ним обережний. А як його прийнято до партії, то я навіть поздоровив його з цим "успіхом". На це, пригадую, він якось скривився: не дуже він був радий цій "честі". Але іншого виходу для нього, мабуть, не було.

Та коли надійшла черга й на партійних українців, в 1932 чи 1933 році його "проробляли" на зборах письменників, і він мусів "каятись", а свої "помилки" поклав на карб "дрібнобуржуазного впливу"... з моого боку. Мене ще перед тим вигнали з міста, і я про це довідався пізніше. Але гніву на нього в мене не було.

Річ ясна, що автор передмови про цю "проробку" не згадав, як не згадав і про мою допомогу Іванові Степанюкові в його творчості. Натомість він написав, що "помітну роль у творчому зростанні поета..." відіграв письменник Іван Ткачук, редактор дніпропетровського журналу "Зоря". І. Ткачук, як галичанин, сам потребував

мовного редактора і всі свої (слабкі звичайно) оповідання давав мені на виправлення.

Автор передмови процитував тільки фальшивий некролог. Помер Іван Степанюк 29 травня 1934 р., і ця передчасна смерть, можливо, врятувала його від долі Крушельницьких та інших таких, що походили з Західної України. Отого І. Ткачука пізніше також знищили.

Отже, можна вважати, що І. Степанюк більше жертвами комунізму, аніж борець за комунізм. Звичайно, в його творах є й "пролетарські" теми, але, найкращі його поезії — сутто-ліричні (напр., "Матері"). І не випадково, мабуть, збірка його вибраних творів вийшла така маленька.

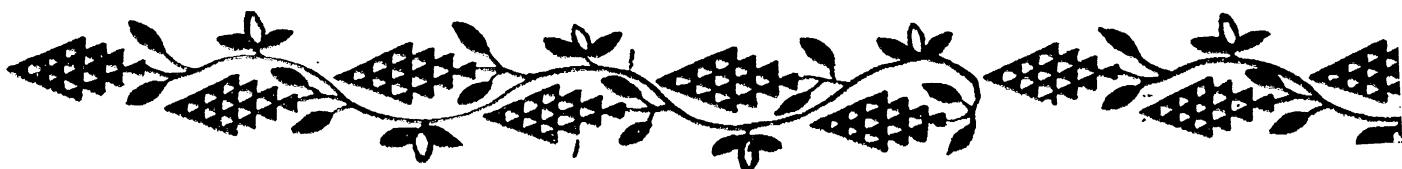
Ігор ШАНКОВСЬКИЙ

**

Дівочі пісні на небитій дорозі
До мене вітатись біжать звідусіль;
І мрутъ на вибоях розхитанім возі
У поросі запахи скошених піль.

Підношу до сонця долоню правиці,
Доноситься клекіт чомусь із вершин;
Ах так, це ж у вирій злітаються птиці,
За літом коротким летять навздогін.

1965

Олекса СТОРОЖЕНКО

СПОМИНКИ ПРО МИКИТУ ЛЕОНТІЙОВИЧА КОРЖА

(Продовження)

Старий розбудив мене до схід сонця.

— Вставай, паничу, — гукав він з кімнати, стукаючи по перегородці, — треба нам зарання вибратися, щоб ще загоді доплити до Капулівки і оглянути стародавній кіш.

Од Михайлівки до Ненаситця буде верстов з п'ятнадцять. Дорогою ми розговорились про населення цієї України, і старий став розказувати, як будувався Катеринослав.

— За давніх часів Запорозької Січі, — почав він, — Катеринослав має вже четверте назвисько. Перше було Половиця, друге — Катеринослав, третє — Новоросійськ, а четверте — знов Катеринослав. Як прийшли ще у сю Україну мої діди, то в тій Половиці були вже зимовики, а за моєї пам'яті стояло шість хат.

Не дойджаючи кілька верстов до Синельницької слободи, чутно вже було, як шумів і гуркотів Ненаситець.

— Чи чуєш, паничу, — спітав Корж, глянувшись на мене і усміхаючись, — озивається?

— Як не чути! — відповів я, а серце так і затукотіло, як з грудей не вискочить.

Виткнувшись із-за гори, разом кинувся мені в вічі увесь Ненаситець.

Мій Боже милий!... де взяти слів і красок, щоб описати Твої чудеса?... Од гори до гори на півтори верстви впродовж загатив Господь Дніпро грудами кам'яних скель. Повітикались ті скелі з водної глибини і стирчать, неначе вартова сторожа, а через них з височенного перекату скатертю переливається широкий пласт кришталевої лави, рине, пада, розбивається і люто, скаженою біжить через десятки кам'яних перекатів, гуде,

гримить, хряпа, клекотить і виє на сто голосів. Хвилі обганяють хвилі, випручаються, стрибають через кам'яні гори, б'ються, киплять, розсипаються шмарагдом і яхонтом і висвічуються веселкою.

Того дня пропускали через пороги шість барок і чотири плоти. Дивлячись, як вони проходять, холоне на душі; в грудях спирається дух. На середині Ненаситця проміж двох високих скель проходять судна. От виявиться барка, здалека здається вона неначе човник і пада сторч в глибину, — щезне, біжить десь там під водою, виходить і знов пірне, тріщити і стогне. Оком не змігнеш, як вже вона й промчалась по дванадцятьох перекатах і, як стріла з лука, вилітає натиху воду. Люди на барці падають навколошки і, простягаючи до неба руки дякують Бога за спасені, а далі, чуєм, вже й озываються веселою піснею.

Барки щасливо пройшли через Ненаситець і ми посідали на скелі, щоб подивитися ще на Боже чудо. Після цього вернулись ми на постійний двір, одправили бричку з кіньми в Нікополь, а самі, пообідавши, найняли дуб о чотирьох веслах з рулем та й попливли в Капулівку, де колись був Батаріїв кіш.

VI

Вибралившись на бистриню, наш дуб помчало за водою як на крилу вітреню. Правий бік Дніпра, окутий скелями і вкритий одвічним лісом, неначе біг до нас назустріч, а лівий, рівний і пологий, як рута зеленів, одмічаючись од блакитної річки піщаюю полосою, мов жовтою стъюжкою. Глянувши на предивенну Дніпрову вроду, весело

стало на серці і вияснилось на душі, як ясно було тоді на небі і навкруги нас. Але старий дивився якось похмуро: його чоло обізначалось якимсь смутком.

— Діду, — озвався я, — чого це ти так задумався? Глянь, як навкруги нас гарно!

Корж підняв голову, озирнувсь і тихо промовив:

— Гарно, паничу, гарно, та не первина мені бачить; повештався я тутечки чимало на своєму віку, колись обидва береги були наші, запорозькі! — додав дід смутно і схилив на груди свою голову.

— Що у вас розказують про стародавніх запорожців? Відкіля вони взялися і коли тутечки осадились?

— Коли і як у цих краях Січ осадилась, не скажу, а давно, дуже давно, бо як мої предки прийшли у цю Україну, то вже вона та Січ була. Чув же я від мого діда і батька та і од других старих людей, що січовики ще за старожитних часів прозивались козарами.

— А ти пам'ятаєш, які тоді землі належали до Січі.

— Як же, усюди доводилось бувати: не раз вештався по них, розвозячи по паланках прикази та ордери. А було де й розгулятись: землі наші на південь простягались од Буга аж по Случ, а вниз по Дніпру до великого лиману, де теперечки Херсон і Миколаїв. На північ увірх по Дніпру до ріки Орелі, що впада в Дніпро біля м. Китай-города (за Ореллю вже починалася Гетьманщина). На схід сонця — од ріки Конки — знов було наше аж до донських козаків і кримських ногайців.

— Чи до зруйнування коша багацько було у вас слобід і зимовиків?

— Ні, небагацько, ось які тільки й були. Почнем вгору по Дніпру.

Старі Кодаки — саме найстародавніше селеніє: воно стояло, як ще запорожців звали козарами.

Село Лоцманська Кам'янка — так прозване, бо там сидів зимовиком лоцман Камінь. Промишляв риболовством і проводив через пороги судна й плоти. Селеніє Половиця, де тепер Катеринослав. Селеніє Дієвка — так прозвалась од козака Дія, що найперше сидів там зимовиком. Місто Нові Кодаки, дуже хитро та мудро була осаджена ця кріпость, в ті часи ніде такої не було! Здається, не так давно це діялось, а теперечки, глянувши, де був той гмах, ледве й слід тієї будови побачиш. Селеніє Сухачівка, прозвана од козака Сухача, що сидів там зимовиком. Селеніє Тарамське — стоять над самим Дніпром на кам'яному і скелистому ґрунті. Дорога побіля нього та по селі дуже труська і трудна: як ідеш, то й підкидує тебе і тарамтить: од цього і прозвали її Тарамське. Селеніє: Карнаухівка, Тритузне, Кам'янське, Романкове. Всі ці села добули свої прізвища від своїх осадчих, що сиділи там зимовиками. Селеніє Самара — так прозвано, бо стоять на ріці Самари. Як стали ж селитися в ньому з Гетьманщини, то і прозвали Новоселицею, а

теперечки, як розказують, городом Новомосковськ. Селеніє Старожила Кам'янка: вверх по Дніпру — навпроти Нових Кодаків. Селеніє Петриківка, Могилів, Гупалівка. Селеніє Перещепине на стовбовім шляху в Константиноград: теперечки пограничне село з Полтавською губернією, а тоді за Січі — з Гетьманщиною. Так, бач, як це урочище перещеплювало наші землі, то й того козака, що тутечки сидів зимовиком, Перещепою прозвали.

От тобі і всі старожитні селенія запорозькі, котрі ще були до зруйнування коша.

Дуб наш несло бистриною і колихало неначе колиску. Корж, натомившись зранку, став кунять. Побачивши, що старому хотілось спочити, я помостив йому посередині дуба, і він, насунувши на очі свою смушеву шапку, простягся і заснув.

VII

Дніпро, перехопившись через пороги, широко розливається, а, зближаючись к Кичкасу, знов почина звужуватись: з обох боків спирають його високі скелі, і біля Кичкасової перевозу тече він вузенько, так що вже пором ходить на канаті. Зате прорив собі тут Дніпро глибоку ложбину і бистро, сердито рине проміж високих скель, похилих над водою.

Минувши Хортицький острів проти окопів Олександрівської кріпості, Дніпро почина ширшати, лівий берег стає пологим, а там виявляється й Великий Луг-батько з густою зарослю чагарнику, верболозу і вільшини. Як прокинувся Корж, ми були навпроти того лугу. Побачивши рідне урочище, старий дуже зрадів і, простягаючи до лісу руки, закричав:

— Здоров був, батьку, Великий Луг! Давненько вже я тебе не бачив!

Очі Коржеві блищали, уста усміхались, загравло у старого козацьке серце, і він голосно заспівав стародавню запорозьку пісню:

Ой, Січ-мати, ой, Січ-мати,
А Великий Луг — батько...
Гей, що в Лузі заробити,
Те у Січі пропити.

За Коржем і я підтягнув, бо знов цю пісню; підхопили й гребці: луна покотилася, і Луг-батько, прокинувшись, озвався до нас рідною піснею, котрою, може, вже не одкликається з того часу, як навіки попрощався з своїми дітками-запорожцями. Обігнувши Великий Луг і поминувши устя ріки Кінки, побачили — здалека манячить і мріє той острів, на котрім колись був Баторів кіш. Вечоріло. Так було гарно, а чим більше підливали до Старої Січі, тим важче налягали на душу смутні думки.

Дуб наш причалив до острова, і ми ступили на ту землю, де кілька сот літ чесне товариство, лицарі, проливали свою кров за святу віру, козацькі вольності і боронили люд Божий од дряпіжних татар. Важко було дивитися на цю вікову руйну, і на смутну мою душу спали жалібні вірші:

Закряче ворон, степом летючи;
Заплаче зозуля, лугом скачучи;
Закрукають кречети сизі;
Загадаються орлики хижі:
Та все, усе по своїх братах,
По буйних товаришах - козаках!

Острів цей, куди ми висадились, зовуть городищем, бо тутечка була перша будова січовиків. Одділяється він од правого берега, де друга частина коша, устям Чортомлика і Підпольної, а од лівого — рукавом Павлюк. Острів цей невеличкий, сімсот двадцять ступнів вподовж і чотирисота завширшки. Вали і окопи, хоч і дуже поосідали, а ще й досі замітні, тільки на полудень осипався берег і дуже його попідмивало бистриною ріки Підпольної. Де-не-де ростуть дерева, а посередині глибока яма, де, розказують, була церква. Дуже сумне місце, ні на що й глянути, зате ж, як казав Корж, є про що згадать!...

Слава козацька ніколи не загине!

В самій слободі Капулівці видко стародавнє січове кладовище, на котрому стоять ще сім кам'яних хрестів, та ще деякі поламані і пооббивані. Я посписував вирізані на них епітафії, от воно:

"Здѣ опочиваетъ рабъ Божій Данило Говсѣенко куреня Сергіевського. Року 1729, мѣсяца марта, 3 дня".

"Представился рабъ Божій Волошинъ, отаманъ куреня Томашівського. Року 1728, генваря, 29 дня".

"Помяни Господи душу усопшаго, здѣ спочиваетъ рабъ Божій Симеонъ, товаришъ куреня Ва-сюринського. Представился року 1718".

Списуючи ці епітафії, я дивувався, яким по-бутом поховали тутечки цих козаків, бо тодішнього часу кіш був в Олешках. Я запитав Коржа і він так мені одказав: — Мій хрещений батько розказував мені, що кіш був в Олешках, то деякі козаки, вмираючи, просили, щоб їх поховали у Старому коші: от їх сюди і перевозили на чайках.

Найдорожчого для серця українця, що довелось мені тут побачити, був надмогильний камінь великого довідника війська запорозького, кошового отамана Сірка, цього страху і трепету турчинів і татарви. Надмогильний камінь стоїть пірамідою в косовий сажень заввишки, у верхній часті видовбаний хрест, а під ним такий напис:

"Р. Б. (року Божого) А. Х. П. (1680) маія Д(4) представился рабъ Божій Іоанъ Сірко Дмитровичъ, отаманъ кошовий войська Запорожського, его царскаго пресвѣтлого величества Федора Алексѣевича памятник... всего поспольства... (Останніх слів не видко, постирались).

Надмогильний цей пам'ятник необгороджений, стоїть за хатою селянина Немини, недалечко од вітряка. Замислившись дивився я на цей нерухомий пам'ятник, а мої смутні думки носились в давнині Запорозької Січі.

— Годі вже дивитися, — озвався Корж, смикувши мене за полу, — все бачили, пора в Нікополь, смерклось.

Розплатившись з гребцями, ми рушили в Ні-

кополь пішки, бо було не дуже далеко. Село Капулівка oddіляється од містечка Нікополь уро-чищем "Нікитин Ріг", де перевіз. Тутечки в 1648 році Богдан Хмельницький збирав раду: тут його й шапками прикрили на святе діло*) — обороняти Україну од лукавих ксьонзів і хижих польських магнатів.

В містечку ми розійшлися з Коржем біля воріт попівської господи.

— Прощай, паничу, — сказав він, — завтра раненько розбуркаю тебе та й поїдемо в Покровське.

Попрощаючись з Коржем, я пішов на постійний двір, де застав вже мого машталіра з кіньми.

VIII

На другий день, тільки сонечко ще вставало із-за Великого Лугу, як ми вже під'їдили к Покровському. Село розкинулось на вигоні нового коша, між річками Підпольною і Базавлуком. Ми під'їхали к кошу од полуночної сторони, де були передові розкати. Окопи не дуже ще тут поосідали і не позаносило їх піском, як у інших місцях; далі од цих розкатів ішов дугою вал і упирається обома кінцями в берег ріки Підпольної, котра через рукав Сисина — інші зовуть Лисину — впадає в Дніпро. По сьому-то рукаву притиливали з Чорного моря грецькі і турецькі судна з крамом і бакалією і причалювались в пристані, котра була в самому коші. На захід сонця видко хундаменти двох башт, а по краях валу і по березі — сліди куренів. В самій середині коша од пристані і до річки простягались окопи і oddіляли паланку, де була церква, канцелярія, де хоронився скарб і жила військова старшина.

— От, як бач, паничу, — сказав Корж, окинувши оком руїни, — от тільки всього й зсталось од нашого коша!... А колись, — додав він зітхнувши, — гарно було застроено і кишіло народом. От на цих місцях, де видно ямки і горбики, стояли наші курені, в кожному був отаман і до тисячі козаків, а в деяких — і більш. Окрім цих козаків були ще й жонаті, що сиділи зимовниками, де хто уподобав собі місце на запорозьких землях, а все таки числились при своїх куренях, бо в коші жонатим, крий Боже, заборонено, було проживать. Кожний курінь мав своє прізвище; отутечки стояв, — Корж став показувати пальцем. — Канівський, а тутечки Левушківський, Плахтійовський, Ведмедовський, Стебіовський, Інклієвський, Щербіновський, Пластунівський, Переяславський, Глушнівський, Дядьківський, Уманський, Дерев'янківський, Корсунський, Гадяцький, Вербицький, Шастунівський, Мишатківський, Пашківський, Полтавський, Шкуринський, а цих вже і не пам'ятаю — забув.

— З чого і як були побудовані ваші курені? — спитав я.

— Е, наші курені не такі були, як ті, що ско-

*) Прикрити шапками козака на раді означало однодушне вибрання в кошові отамани або гетьмани.

тарі робили собі в степах. Наші були збудовані з квадрових брусів, наш батько — Великий Луг — наділяв нас лісом вдоволь. Курінь був неначе той будинок, шістсот козаків і більш містилось в ньому, а строївся він неначе трапеза яка, без пeregородок і кімнат, а кругом побіля стін стояли столи і лавки, щоб було на чому за обідом сидіти. Образи в нас були дуже багаті, в срібних, в золотих шатах, а посередині куреня висіли панікадила, лампадки і у велиki працники засвічувались. Вікна були великі і часто, грубки кахляні, галанські, як у мене в хаті; а печі, де пекли хліб, були особливо, в другій будові, там же і кухарі варили різні потрави: тетерю, борщ, галушки, хляки, рибу на стяблі,

Свинячу голову до хріну
І локшину на переміну, —

дадав старий з "Енеїди" Котляревського, — і другі потрави, які водились по запорозькому звичаю. Як було зготують обід, то кухарі і ставлять на сирно по всіх столах дерев'яні ваганки з потравою, а між ними у великих кінвах, теж дерев'яних, трунки: горілку, мед, пиво і брагу, а кругом на кінвах вішали корячки, по-запорозьки — михайлики, бо в Січі тих чарок і шклянок не знали. Як же вже козаки прийдуть з отаманом обідати, то, помолившись Богу, отаман сіда на покуті, а там за ним і козаки, та й починають трапезувати; а як кухарі розносять рибу на стяблі, то по звичаю голови складають перед отаманом. Пообідавши, моляться Богові, кланяються один одному і отаманові і дякують кухаря: "Спасибі, братчику, — кажуть, — що добре козаків нагодував!" Виходячи, отаман і всі козаки клали в карнавку по копійці, а деякі і більш, і розходились куди кому треба, а карнавочні гроші збирав кухар і купував на базарі на завтрашній обід з'їсне. Варили по куренях три рази в день, не в горшках, а в мідних або чавунних казанах, і не в печі, а на кабиці.

— Що ж робили запорожці, як не було війни? Не сиділи ж вони, згорнувши дома ручки?

Що робили? Промишляли рибальством, звіриною ловлею. У Великім Лузі були страшенні гущі, озера, лимани, оточені очеретом, ситнягом; так по тих нетрях і драговині кишило звіру: оленів, сайгаків, кіз, вепрів, лисиць, кабарганів (видр), а по степах було багацько вовків, зайців, бабаків. За шкурами було на ярмарок в Січ приїздять купці з Гетьманщини, з Польщі і Білого роду. Та й риби тії було досить в Дніпрі, по озерах і лиманах, а особливо в Тилігулі на Кінбурзькій косі, біля великого лиману, і в Тендрі. Було Гетьманщина і Польща та й всі околишні живилися од нас рибою.

Поки Корж розказував, найшло чимало народу, і старий послав хлопця за паламарем, щоб одімкнути церкву. Прежньої січової церкви, збудованої 1740 року, вже не було, на тім тільки місці, де був престол, стояв невеличкий пам'ятник, і недалеко від нього збудована нова мурівона церква простого майстерства, оточена оградою з каменю, що позоставався од старої будо-

ви. Незабаром прийшов паламар і одімкнув церкву. В храмі Божім все було нове і нічого не збереглось стародавнього — січового. Прежній канастас дуже скусної роботи, похожий на той, що в Софійському соборі в Києві, лежав покритий пилом на хорах; там же складені були хоругви, панікадила, лампадки і ще дещо з церковної утварі. Один дід, котрий ввійшов з нами в церкву, розказував нам, що він сам бачив, як по зруйнуванню коша донці, калмики і москалі обдирали церкву: сокирою вирубували царські врати, вилиті з чистого срібла, і рвали з образів шати і привіски.

— Хто був кошовим, як зруйнували кіш?

— Кошовим тоді був Калниш, суддею — Касан, а писарем — Глоба. Ці три були січовою старшиною і орудували усім Запоріжжям.

Паламар показав нам дві стародавні книги: перша — ірмолой, рукописний збірник священих ірмосів з нотами, розмальований дуже гарно кунштиками, карлючками, візерунками людей і звірів на кшталт середньовічних рукописів; а друга — евангеліє, що читають в Страсну седмицю, на котрому була така напись:

"Лаври Кіевопечерськія архімандрит Роман Копа, високопочтеному его милости пану Іоану Малашевичу, войска Запорожського Низового кошовому, сію страданій Христа Евангельську книгу в дар приносит".

Тільки й пам'яти про цього достославного отамана, вивішого запорозьке військо з Алешковської тузи на рідні вольності, і строїтеля Покровської церкви. Ніхто не знає, де поховані його кістки і куди запроторили хрест з його могилки.

Виходячи з церкви, Корж, важко зітхнувши, сказав:

— Е, не така була січова церква, як ся, що бачив еси, паничу! Наша була в сріблі, в золоті, в жемчузі і дорогих каміннях, бо козаки були народ дуже богобоязний і любили благоліпіє храму Господня. Запорожці найбільш були нежонаті, а деякі між ними й дуже багаті й грошовиті, а по зимовиках мали десятком скотини і всякої худоби. От після їхньої смерті все й одписувалось на січову церкву і монастир, що тут же біля коша над самою річкою Підпольною стояв. Найбільш настоятелі були з наших же запорозьких козаків, та й попи по паланках посвяталися з своїх же січовиків. Були у нас і дуже письменні й дотепні, особливо в святому письмі і з такими голосами, що в Лаврі і столицях таких, мабуть, не було.

— По великих празниках були у вас які-небудь військові паради, як теперечки бувають?

— Аякже, на Богоявлення всі січові козаки йшли в церкву "при всей муниції", із кожного куреня везли знамена на конях, лепсько убраних. Було як глянеш на те військо, то неначе мак цвіте, так і вкриє січовий майдан, а стояли рівно рядками, поздіймавши шапки. Після служби духовенство виходило на водосвященіє. Як же погрузяти в воду хрест, то зо всіх гармат і мілко-

го оружжя гуркнуть козаки в один вистріл (залпом), аж земля задрижить.

З церкви ми вийшли на майдан, де за Січі збирались козаки на раду. Тутечки стояли колись каплички і хрести, поставлені на пам'ять кошовим отаманам, а теперечки тільки й видно де-неде купи каміння й цегли! Селяни розказують, що як Текелій руйнував кіш, то звелів комендантові, по прізвищу Норові (підполковнику Норову), все поламати, знівечити і знести, щоб і духом не пахло запорозьким. От цей то Нор, чи Норов, так порався, що не тільки зруйнував ті хати і будинки,, де жила військова старшина, але й каплички і хрести на могилах порозкидав. Розказували ще, що як понаділи рядчики од князя Вяземського та стали будувати гамазеї, загони і панський будинок, то на хундаменти здіймали з кладовища надгробки і каплички.

Ми вийшли з окопів коша через зруйновану браму, де колись за Січі, стояла висока башта з круглими вікнами, з котрих виглядали гармати. Було як верталось з походу або з війни запорозьке військо, то його зустрічали з честю і палили з цієї башти.

На січовім кладбищі тільки й видко де-не-де лежать між могилками поламані хрести.

З кладовища ми пішли подивитися на ті будинки, в котрих жили кошові і військова старшина. З них тільки три уціліли: один в Нікополі, того я не бачив, а другий належить селянинові Обдуленкові. Збудований він з дубового квадрового лісу, а на кленовому сволоці, гладко виструбаному, фігурно вирізаний хрест і по обох сторонах такий напис:

"Божийм соізволеніем и помошью, а стараніем Якима Ігнатовича, товариша куреня Вишестеблевського, создан дом сей 1746 г. іюня 6 д."

— Бачиш, паничу, — сказав Корж, — у яких будинках жили наші кошові. Цю хату строїв завзятий отаман Ігнатович, його чотири рази обирали на кошового.

— Чому ж вирізано, — сказав я, показуючи на сволок, — товариш, а не кошовий?

— Е, чом? Такий, бач, у запорожців був звичай, як кажуть, козацька регула: на раді і на війні він — отаман, а в хаті — рівний, товариш.

Третій такий самий будинок належить Маркові Рукавишному.

— Цю хату будував Василь Григорович, — сказав Корж, — по прізвищу Сич; його не раз обирали кошовим отаманом, їздив він і в Никитин Ріг рядиться з татарами за граници.

Ці два будинки, дарма, що стоять вже близько сто літ, а ще кріпкі, мов недавно збудовані. Глядячи на них, така спала думка на мою душу: чому якому-небудь багатому панові у нас на Вкраїні не купити їх на знос та й поставити у своїм парку? Зберіг би він ці будинки на довгі віки, звеселили б вони і щире українське серце, і скрасили б сад лучче тих мармурових венер, чорт батька зна по-яківській зроблених швейцарських халабудок, галанських курників і ще деяких панських витребеньок.

(Далі буде)

Ернест ГЕМІНГВЕЙ

ДО ЩАСТЯ НЕМА

СКОРОЧЕНИХ ШЛЯХІВ

Нотатки, які тут друкуються з деяким скороченням, — своєрідна сповідь велико-го письменника незадовго до смерті.

ПРО ПРАЦЮ Й ЧАС

У спокійному морі кожний може бути лоцманом.

Але ж де сонце — там і затінок. Так і в житті: радість і біль поруч. Візьміть долю найщасти-віших — вона заплутана, як тугий вузол. Нешастя і радощі поперемінно приносять нам смуток і задоволення. Навіть, сама смерть часом робить життя милішим. В життєвих випробуваннях, в годину втрат і скорбот люди найбільше наближаються до свого справжнього я.

Навіть найпростіші спостереження повинні були б нас навчити, що труднощів уникнути неможливо, коли ми беремось осягнути якусь велику мету. Ми повинні бути вдячні їм. Вони випробовують наше завзяття. У невдачах гартується характер. Але тільки тоді, коли ми достатньо пізнаємо себе, неодноразово зважимо свої здібності, особисті втрати і досвід визначати достовірну оцінку наших сил і вад. Не варто хизуватися з того, що ти когось перевершив. Справжня гідність ґрунтується на тому, коли ти перевершуєш самого себе.

На ниві життя, в наших прагненнях не стільки має значення інтелект, скільки характер, не стільки розум, як серце, не стільки геній, як терпіння, дисципліна, опанування і спрямування свого розуму.

Мудрість — найдовершенніший дар життя зрілого віку. Досвідчена людина вчиться бачити в часі свого спільника. Кажуть, час загоює рані життя, але ж він також — учитель. Час, що живить наш досвід, є ґрунтом мудрості. Він може бути другом або ворогом в молодості. У старості — розрадником або мучителем, залежно від того, використовували його ми чи зловживали ним, було минуле життя добрим чи поганим.

Існування не можна міряти тривалістю. Дуб живе віки, тимчасом відмирає покоління за поколінням. Але хіба згодився б хтось віддати хоч один день життя, день свідомої мислячої людини, за це багатовікове існування рослини!

В житті стільки глибоко зворушливого, прекрасного, що стає трохи соромно, коли не цінуєш цього.

Однак життя своє міг би підсумувати чотирма словами: добре мені було жити.

ПРО САМОТНІСТЬ

Мужні люди використовували примусову самотність, звершуючи справи величезної ваги. Власне, самотність створює найкращі умови для самовдосконалення. В самотності душа спілкується сама з собою, і її енергія набирає сили. Для того, щоб людина почувала себе цілком щасливою, вона мусить мати більше часу для себе.

Однак, чи зуміє вона скористатися з самотності, чи ні, це вже буде залежати від її темпераменту, підготовки та характеру. Тимчасом як у людини великого зльоту в самотності чистішає її і так чисте серце, в людини малого зльоту від цього ще більше затвердне серце, вже й так тверде. Людей сильних духом самотність пестить, слабких духом — гнітить.

Але ж письменник ніколи не повинен бути віддалік від світу, коли не пише.

Завжди люди цікавили мене більше, ніж думки. Нудьгу на фільмах, телебаченні і в театрі. Здібні оповідачі бувають кепськими письменниками. Завжди прагну розмовляти з кимось або слухати, як хтось говорить.

Багато хто шукатиме вашої дружби, доки матимете, що давати. Коли змушені будете брати, кількість ваших друзів зменшиться, але якість їх поліпшиться.

ПРО СЕНС ЖИТТЯ

Від колиски до могили в своїх турботах і втіхах, у своєму пізнанні світу і самого себе людина нашого часу бреде через лабіrint нескінченних труднощів. Нині немає вже нічого простого — ні думок, ні вчинків, ні насолод, ні навіть смерти...

Завжди вважав: що багатший внутрішній світ людини, то простіш живе вона зовні. Серед дивацтв і марнотратства нашої доби весь час намагався показати світові, як малі справжні потреби людини.

Мене вражає, як багато марнується дорогоцінних хвилин на зайву догоду собі, на нікчемні справи, на пусті розмови, на непевні і непотрібні втіхи.

Треба діяти! Пусте споглядання — небезпечний стан для інтелекту. Ми не повинні згаяти наше життя у нікчемному маренні.

Азартні грачі й шахраї завжди вмирають у злиднях. Так, декому пощастить замолоду досягти певного успіху. Але ж і в цьому випадку дуже вірогідно, що доля його буде нещасливою. Бо тоді знахтує він необхідним тривалим напруженням сил. Зневажатиме звичку працювати. Праця йому остоїдне, так і змарнує життя, все очікуючи якихось здібностей, які так ніколи і не приходять.

Люди завжди шукають скорочених шляхів до щастя. Нема скорочених шляхів...

ПРО КОХАННЯ

Кохання є всеосяжним творцем — людини і світу. Кохання — загальний інстинкт. Кохання розширює межі розуму, підносить здатність його, очищує поривання, стає джерелом наснаги.

Даруючи свої щедроти, кохання живе і міцніє. Суть його в тому, що воно ділиться всім, що має, і всім, чим є саме. Кохання взаємне. Розуміти людину — це одне з найбільших життєвих благословінь, а коли розуміють тебе, — то це найприємніший, найдосконаліший дар кохання. Кохання дарує, не сподіваючись на відплату. Кохання доброчесне і терпеливе, хоча б довкола панували зневіра, нечесність, чвари. Кохання незалежне ні від часу, ні від простору, ані від розлуки. Воно помножує радість, усуває непорозуміння і брак гармонії, ніколи не судить поверхово. Кохання є найвищим сенсом існування, елементом братерства, суттю характеру, основою дружби. Кохання вишукує добро скрізь, за будь-яких умов, і знаходить його. З першого погляду кохання визначає лад світу і характер людини.

ПРО СМЕРТЬ І СТРАХ

Книга, в якій я прагнув бачити найвищий здобуток моєго життя, була "Старий і море". Працював над нею з великими труднощами. Скрадалася до мене старість. Однаке небагато людей вмирає від старості. Майже всі вмирають від розчарувань, внаслідок напруженої розумової чи фізичної праці та випадків. Людина з усіх створінь найбільше переобтяжена досвідом. Довге життя часто позбавляє людину оптимізму. Коротке життя — краще.

Рідко трапляється людина, яка за час свого життя не зазнавала більшого страждання, ніж те, яке звичайно відчувають люди, коли вмирають. Один відомий лікар якось сказав мені, що біль смерти менший за зубний біль.

Всі ми покликані до бою і мусимо вмерти. Проте боягузи вмирають даремно. Завжди вважав, що найпершим обов'язком людини є подолання страху. Ніщо так не позбавляє її мужності, як боязкість і страх перед небезпекою. Прості речі стають трудними, а важкі нездоланими. Люди часто переживають багато зайового страху, тому що не можуть проаналізувати всі факти з побоювання, щоб факт не виявився гіршим за страх... Таким в житті завжди вважаються приєди, і це крає їм душу. Краче знати найгірше, аніж тиждень по тижневі жити в страху перед ним.

ПРО СУЧАСНІСТЬ І МАЙБУТНЄ

Нині перебуваємо не в якихось застояніх водах історії, але на хвилі припливу, що з нестримним розгоном мчить нас вперед. Великі дні не проминули, вони продовжуються, а ще більші надходять.

Вдосконалення засобів пересування і надлишок багатств відкривають широкі можливості для всезростаючого потоку мандрівників. Кожний їздить де хоче і неодмінно повертається додому збагаченим, з широкими поглядами, з меншою антипатією до своїх близьких, з глибшим усвідомленням тієї правди, що його персональне найвище благо невід'ємне від загального. Серця людства, хоч і спроквола починають битися разом.

Ю. КОЛІСНИЧЕНКО

ЯК ВИДАВАВСЯ "КОБЗАР"

Восени 1838 року Євген Гребінка прочитав перші вірші Тараса Шевченка і кілька з них опублікував в альманасі "Ластівка". От коли б, думав він, видати їх окремою книжечкою. З цією метою Гребінка звернувся за порадою до свого близького приятеля цензора Петра Олександровича Корсакова, почитав йому Шевченкові вірші. I Корсаков дав дозвіл на видання книжечки раніш, ніж рукопис зареєстрували у цензурному комітеті. Тому на першому "Кобзарі" дата цензурного дозволу позначена 12-м лютим, а насправді рукопис здали лише 7-го березня 1840 року.

Відомо, що в тому "Кобзарі" було лише вісім творів. Титульний малюнок зробив приятель Тараса Григоровича В. Штернберг, якому поет присвятив свого вірша "Іван Підкова".

Книжечку відразу розкупили. В "Отечественных записках" з'явилася схвальна рецензія. Але, не зважаючи на перші успіхи, матеріальне становище Тараса Григоровича було скрутне. Петербурзький видавець Лісенков вирішив скористатися цим і запропонував поетові невеличкі гроші за право навічного видання "Кобзаря" і поеми "Гайдамаки". Недосвідчений у таких справах Шевченко погодився. В лютому 1843 року він підписав угоду, за якою продав "у вечное и потомственное владение... стихотворения на малороссийском языке "Кобзар", "Гайдамаки" и сим обязываюсь... ни я сам Шевченко ни даже никто из моих наследников сего сочинения печатать права не имеют... ежели я онные сочинения без ведома его, Лисенкова, напечатаю, то обязан ему, Лисенкову, уплатить неустойку 1500 рублей серебром"...

Передбачаючи добрий заробіток, Лісенков спопулив Тараса Григоровича написати цензору Корсакову таку записку: "Петр Александрович! Потрудитесь написать на "Кобзаре" дозволение для второго издания. Преданный вам Т. Шевченко". Одержанівши угоду і прохання до цензора, Лісенков заходився перевидавати "Кобзаря". В 1844 р. друге видання поезій швидко розійшлося, принесши видавцеві чималі гроші. Але ж сталося непередбачене. В 1847 році за розпорядженням царя "напечатанные сочинения Шевченки — "Кобзарь"... запретить и изъять из продажи"... Тринадцять років твори поета були заборонені.

Після смерті Шевченка петербурзький книгар Д. Ю. Кожанчиков у 1867 році знову видав "Кобзаря". В ньому була вже й низка нових поезій. Коштувала книга, як на той час, дуже дорого — 1 крб. 25 коп., та жодного примірника не лишилось на полицях. Лісенков, дізнавшись про це, подав на суд, вимагаючи сплати 3750 крб. Петербурзький окружний суд відхилив клопотання, мотивуючи це тим, що той не дав офіційної публікації протягом року після смерті поета.: Крім того, Лісенков мав монопольне право лише на вісім поезій... Суд встановив, що видання творів

поета тепер належить родичам, які через два місяці після смерти Шевченка оформили в Каневі це право.

Але ж на той час годі було й сподіватися повного видання "Кобзаря". Чимало поезій друкувалося за кордоном. За життя Шевченка у Ляйпцигу вийшла книжечка під назвою "Новые произведения А. С. Пушкина і Т. Г. Шевченко", 1876 року в Празі — два томи "Кобзаря", а в Женеві "Кобзар" друкувався двічі.

У 1905 році "Товариство ім. Т. Г. Шевченка для допомоги нужденним уродженцям південної Росії, які вчаться у вищих закладах Петербургу" вирішило добитися скасування цензурної заборони і надруковувати "Кобзаря". Товариство очолював син відомого українського історика Маркевича — Андрій Миколаєвич Маркевич, людина ліберальних поглядів. Він подав начальнику головного управління А. Бельгарду примірник львівського видання з проханням повністю видрукувати поетичні твори "визнаного всім світом поета Шевченка". Бельгард у присутності Маркевича наклав резолюцію — "прискорити справу", а згодом і петербурзький комітет зволив дати позитивну відповідь.

Маркевич добився передачі рукопису Т. Г. Шевченка з департаменту поліції в чернігівський музей, і Я. Забіла одержав дозвіл працювати в архіві III відділу колишньої імператорської канцелярії, де зберігалися не лише рукописи великого поета, його автографи, але й твори інших поетів, правлені рукою Шевченка.

Але перший повний "Кобзар" вийшов лише в 1907 році, бо дуже важко було збирати кошти на його видання. Редактор реакційної газети "Новое время" А Суворін погодився надати "фінансову допомогу", поставивши умову: продати йому за 2500 крб. право на видання "Кобзаря". Але товариство відмовилось від "послуг" запеклого монархіста. Допоміг справі В. Ф. Симеренко, який позичив товариству 1800 крб. Перше видання швидко розійшлося, через рік з'явилося друге, тиражем у 5.000 примірників. Але його не вистачило. Видання 1910 року і двотомний "Кобзар" 1911 року, не зважаючи на високу вартість (3 крб.), теж швидко випродали. Це, звісно, насторожило Петербурзький цензурний комітет. Голова комітету подав листа до судової палати з вимогою покласти арешт на видання 1907, 1908, 1910 і 1911 років. Петербурзька судова палата зазначала, що книги "Кобзаря" зазначених років слід знищити. Така сама доля спіткала і київський "Кобзар" 1914 року. Київський Тимчасовий комітет у справах друку визнав за необхідне конфіскувати книжку, бо у вірші "Розрита могила" комітет вбачав "ворожі почуття українців до росіян" А видавця вирішено було притягнути до судової відповідальнosti по 129 статті кримінального кодексу.

Отак видавався "Кобзар".

"Зміна"

Микола ЖИЛА

УКРАЇНСЬКИЙ ЖАРТ ПО-АНГЛІЙСЬКОМУ

Був я оце в Чікаро — гостював у тітки, а та розповіла цікавий жарт.

Молодий бідний хлопець прийшов увечорі до багатого скупого чоловіка в хату й попрохав, щоб той навчив його, як стати багатим.

“Добре, — каже скупар, — сідай он там на ослоні, а я погашу лямпу, щоб гасу даремно не випалювати та й поговоримо”.

“Гасіть, дядьку, — погодився хлопець, — а я тим часом штани скину, щоб по ослоні не терти”.

“Е, — каже скупар, — тобі, небоже, моєї поради не потрібно. Ти вже знаєш, як розбагатіти”.

Цей жарт сподобався мені так, що я вирішив розповісти його англійцям, з якими я працюю.

Для цього переклав я його англійською мовою. Ключеві слова “підгострив”, заглянувши до слованика синонімів Вебстера. А щоб запевнити повний успіх, повторив сам собі цю історію вголос, ідучи автом до праці.

Підійшла третя година по полудні. Засюрчав сюрчик. Це керуючий нашим відділом нагадував, що пора йти на каву. Я поклав олівець на стіл поруч з недокінченим технічним “репортром” і незабаром восьмеро нас черідкою попрямували до кафетерії, яка містилася тут же в будинку лябораторії.

Через кілька хвилин ми сиділи в модерній і світлій кафетерії і пили каву. Я розповідав дещо зі своєї подорожі. Інші згадували про новий канадський прапор, фільм “Том Джонс”, футбол, не зчулися, як уже й кави залишилося по пів чаши. От тепер, думаю, саме добрий час на мій жарт. “Стривайте, — кажу я, — маю жарт. Аж із Чікаго привіз”. “А ну розкажи, почуємо” — стали заохочувати мене.

Тут я повільно, хоч і не розтягаючи, чітко і не затинаючись розказав моїм англомовним колегам про хлопця і скупаря. Розказав непогано. Принаймні так мені здавалося. Скінчив і переважно глянув на своїх слухачів. Ось тепер, думав я, дістану визнання за свою працю перекладача. Але... засміялись тільки три особи: народжений на заході Канади українець, новоприбулий серб та тут народжений жид, батьки якого прибули до Нового Світу із східної Европи. Два англійці та три канадці — ангlosакси сиділи, мов води в рота набрали.

Не вірячи своїм очам, я дивився на “конспіраторів”, які не сміялися, але зараз вже не мав сумніву: жарт мій для них не був смішний. Їхні сподівання не здійснилися, і вираз очікування, який я створив на їхніх обличчях поступово зникав.

“В чім справа? — зніяковіло запитав я, — та ж це добрий жарт. Я був ним захоплений!”

“Та, — промовив рудий Стів, — гас ощаджувати, то ще робить сенс, але терти штани, звучить штучно і непереконливо”.

“Помиляєшся, колего, — майже вигукнув я. Хіба тобі батько не дорікав, коли ти приносив зі школи незадовільне квартальне чи річне свідоцтво? Не казав, що ти до школи ходиш лише для того, щоб штани об лавку терти?”

“Залиш Стіва”, — вмішався тридцятилітній Кліфорд із смугастим метеликом при ковнірці бездоганно випрасованої білої сорочки, — він був зразковим учнем і поганих свідоцтв додому не приносив. Мене батько часом картає, але не так. “Кліфорде, — казав він, — ти до школи ходиш лише для того, щоб місце гріти!”

Нищівна аналіза моого жарту продовжувалась далі. Розбирали “по кісточках”. А коли чашки з кавою спорожніли, з жарту залишилась лише мокра пляма, і я, переможений, сидів, неуважно слухав критику моїх колег-англосаксів і байдуже посміхався. А в голові роїлися спогади з моїх дитячих років, спогади, пов’язані з штанами.

Про те, з якою нетерплячкою (не обійшлося і без плачів) ми з братом чекали одного разу, поки прийде посилка з міста від моого дядька. Він мав прислати штани з синьої китайки, бо не було чого одягти на свято. Наші ж старенькі подірвали штани вміть випозичила шкільна прибиральниця, сусідка Ковтун, для своїх хлопців, бо їхні штани були в такому стані, що, як писав Котляревський: “аж подивитись було страх”. Про те, як однієї зими брат і я деякий час мали одні довгі штани на двох і лише по черзі виходили гуляти надвір, про те, як семилітнім хлопцем я дивився “німий” фільм, який висвітлювали в шкільній клясі. Сісти не було де, бо всі парті й стільці були зайняті, і в мене під час четвертої чи п’ятої частини так боліли ноги, що я не витримав і сів на підлогу. Коли одна частина скінчилася і засвітили лямпу, щоб закласти черговий фільм, мій молодший брат побачив мене і стурбовано зарепетував на всю залю: “Тату, подивись, он Микола в своїх нових штанях сів просто на підлогу!” Люди засміялися, а коли сміх виїх, кінооператор Митька сказав: “То нічого, ось я маю трохи дьюгтю. Після кіно штани почистимо!” Згадалось мені й те, як колись батько пошив мені зелене галіфе з синіми холошами, бо не було досить матеріялу. Поки чоботи були ще добри, холош не було видно, але чоботи порвались перші, і я мусів доношувати галіфе з чевреками і виглядав як кльовн.

Мені хотілося розказати про це все оцім наївним і справді не злим Стівам і Кліфордам, Дейвам і Пітерам. Хотілося згадати, що для багатьох людей штани ще й сьогодні мають неабияку вартість. Але замість цього я вирішив українських жартів англійською мовою більше не перекладати. Якщо ж колись не витерплю, то спочатку випробую їхній ефект на своєму старенькому сусідові МекКамусові.

M. B.

ЛІТНЄ ТАБОРУВАННЯ – ДЕЩО ПРО СПОРТ

Знаємо вже з досвіду, що спорт у роботі виховника, а зокрема в діяльності ОДУМ-у є важливим елементом під кожним оглядом; — плекаючи будь-яку ділянку спорту, одумівець набирає фізичної справности, засвоює чесність у змагу з противником, а в парі з цим, він, репрезентуючи ОДУМ назовні, старається взяти на себе повну моральну відповідальність за свій виступ, успіх чи неуспіх у цім змагу, — отже цим самим кристалізує характер юного українця-одумівця.

Виховник у своїй загальній роботі часом зустрічається з обставинами, які змушують його може навіть частіше, ніж він цього собі бажав би, застосовувати спортивні гри чи інші спортивні змагання, як важливий чинник у програмі виховування юних одумівців.

Зокрема, як вже згадано, під час літнього таборування, спортивні змагання займуть чільне місце.

Минулого, 1964 року, в таборі Ю. ОДУМ-у "Канів" на оселі "Київ", уведено в програму таборування деякі види спорту: ранню руханку, легко-атлетику, відбиванку та футбол, — спроба виявилась дуже успішною і треба вірити, що в цім році команди ОДУМ-івських таборів в Канаді та США, керуючись минулорічним досвідом, удосконалять спортивну програму і цим самим зроблять таборування ще успішнішим!

Складаючи програму таборування, а зокрема, призначаючи час на спортивні змагання, треба враховувати всі умови, які дозволяють найкраще зреалізувати саме спортивну частину програми.

Які спортивні змагання варто включити до програми таборування?

а). Ранню руханку 10-15 хвилин (обов'язково);

б). дещо з легкої атлетики; — короткі біги — 60 ярдів для дівчат, 100 ярдів для хлопців; біг навпросте — приблизно 1 мілю; стрибки вгору та вдовжину (тут обов'язково треба провести елімінаційні змагання, а фіналні — у день закінчення табору; до фіналів допустити найкращих спортивців, це витворить охоту до змагань та перемоги);

в). відбиванку — змагання провадити гуртками;

г). футбол — футбольні вправи та саму гру проводити двома групами, беручи під увагу вік юнаків, а на закінчення табору, вибрали кращих футболістів до збірної табору, відбути змагання з кимсь з-поза табору напр. з пластунами, сумівцями чи сумківцями, або з іншою українською молодечою групою.

Відносно точки г (футбол), — на початку таборування треба підготовити майдан; скосити траву, вирівняти поверхню, позначити її лініями (бічними, ворітними, середини та штрафного поля) та поставити ворота.

Перед початком будь-яких спортивних змагань, виховник повинен обговорити ці змагання, пояснити правила змагань чи гри, витворити у своїх "спортивців" охоту до змагань, послуговуючись прикладами зі спортивних досягнень визначних українців-спортсменів; щойно після цієї підготовки можна розпочинати самі змагання. Діти люблять, коли їм ставлять за приклад наших визначних спортивців і виявляють при цім бажання їх наслідувати.

У спортивних гутірках варто зробити короткий огляд-підсумок останньої Олімпіади 1964 року в Токіо — Японія, відокремлюючи спортсменів-українців від росіян (беручи під увагу збірну СССР) та порівняти спортивні досягнення України з іншими країнами-учасниками цих Олімпійських Ігор.

Якщо під час таборування випаде погана погода, слід використати цей час на спортивні гутірки, але треба подавати матеріал, доступний юним слухачам і викликати дискусію, з якої можна довідатись про знання та напрямок спортивного зацікавлення одумівців-таборовиків.

Ідея спорту, заціплена в юних одумівців під час літнього таборування перенесеться з ними на сходини восени чи взимку і цим самим ще більше згуртує їх в праці під прапором ОДУМ-у.

**БАТЬКИ, ЧИ ВИ ВЖЕ ЗАПИСАЛИ СВОЇХ ДІТЕЙ
ДО "РІДНОЇ ШКОЛИ"?**

ЯКЩО НІ, ВПИШІТЬ ЇХ НЕГАЙНО!

Василь ДУБИНА

ЛИСИЦЯ І БАРАН
(Байка)

В ліску, біля криниці,
Баран зустрів Лисицю.
І став їй вихвалятися,
Що всі його бояться.

— Ще здалеку, як Вовк мене побачить
І труситься, і проситься, і плаче:
Зжалійся наді мною, любий пане,
Володарю могутній мій, Баран!
Ще довго б Баранець біля криниці
Вихвалював би сам себе Лисиці,
Якби Лисичка не пожартувала,
Що тут учора Вовка зустрічала.
— Живого Вовка? — запитав Баран —
І до отарі він помчав на лан.

З ОДУМІВСЬКОГО ЖИТТЯ І ПРАЦІ

ВІДКРИТТЯ І ПОСВЯЧЕННЯ ОСЕЛІ ОДУМ-У

26-го червня ц. р. відбулася знаменна подія в житті нашої молоді. Цього дня офіційно відкрито і посвячено оселю ОДУМ-У розташовану в мальовничій гірській місцевості штату Нью Йорк.

В призначений час, а саме о 12 год. дня Владика Мстислав, в супроводі Архимандрита Олександра Новицького, протоієреїв оо. Олексія Царика і Богдана Желехівського та протодіакона Миколи Лисовського, прибув до оселі. Перед брамою Владику зустріли з хлібом і сіллю. Перерізавши стрічку, якою була передорожена брама оселі, Владика Мстислав символічно відкрив оселю якій дано ім'я столиці України — "Київ". В своєму слові Владика побажав, щоб ця оселя була осередком плекання любові до Бога і вітчизни — України. За брамою Владику і супроводжуючих його священиків зустріли старші і юні одумівці з прапорами. Від імені Головної Управи ОДУМ-У Владику привітав Свген Кальман. Урочиста процесія на чолі з Владикою направилась до майданчика, приготованого до відправи польової Служби Божої. Архиерейську Службу Божу Владика Мстислав розпочав проповіддю, в якій наголосив значення оселі для виховання молоді і закликав берегти славні українські традиції, щоб бути гідними синами і доньками вітчизни. Службу Божу супроводжував хор під керівництвом Голози філії ОДУМ-У в Філадельфії Петра Гурського.

Після Служби Божої й освячення Владика й отці оглянули оселю.

О 3-ій год. дня гості зібралися в залі, де відбувся банкет. Голова управи оселі Іван Гладун привітав Владику і священиків та попросив Владику поблагословити страву. На тостмайстера був запрошений проф. Микола Степаненко. Першим промовцем був Владика Мстислав. Далі промовляли: Є. Федоренко від ЦК ОДУМ-У, Архимандрит Олександр

Новицький, О. Шевченко від Представництва ВО УНРади, о. Богдан Желехівський, Богдан Чайківський від Дослідно-видавничого Об'єднання "Пролог". Промовець подарував оселі збірку видань Об'єднання "Пролог". Наступними промовцями були: Василь Григоренко від ОУРДП, Ярослав Лучкань від Пласти, К. Василик від СУМА, К. Степовий від Товариства Прихильників УНР в Ньюарку, П. Мигаль від філії ОДУМ-У в Клівеланді, Ів. Гринько від батьків — Одумівських Приятелів та інші. Наприкінці промовляв о. Олексій Царик.

Після смачного обіду відбулась забава з танцями.

Другий день урочистостей на оселі розпочався Архиерейською Службою Божою. Рівно о год. 9.30 всі одумівці в одностроях були на майданчику й привітали урочисто Владику і священиків. Під час Служби Божої Владика Мстислав сказав промовляючу до серця проповідь. Після Служби Божої був святочний обід, а по обіді ньюарська філія Юного ОДУМ-У дала концерт.

Першою точкою концерту був виступ хору Юного ОДУМ-У,

під керівництвом диригента В. Пташинського. За фортепіаном була його донечка Л. Пташинська. Хор проспівав: "Урочисту пісню", "Пісню про бабусю" і "Пісню-польку".

Другою точкою були танці. Юні одумівці виконали такі танки: "Курочки та півник", "Ой сусідко", "Коники", "Верховино", "Ой Явтуше", "Ой ти, любий Семене", "Дощик", "Ой дівчино, шумить гай", "Кину кужиль на полицю", "Танок циганський", "Танок матроський", "Селезень", "Орієнтал", "Козачок", "Кохання", "Ой за того Петруся", "Гопак".

Танки підготувала балетмайстер пані Олександра Зайченко, акордеонний супровід — Антона Філімончука.

На закінчення концерту хор філії ОДУМ-У в Ньюарку виконав пісні: "Заклик", "Дівчина Явдошка" та "Україно, моя ненько".

Концерт, що його організувала філія ОДУМ-У в Ньюарку, справив незабутнє враження на присутніх. Присутні нагороджували дітей і керівників концерту ширими оплесками. Це був початок дитячої самодіяльності на власній оселі ОДУМ-У.

Оселя ОДУМ-У "Київ" стала осередком виховання молоді в дусі патріотизму і любові до вітчизни-України.

В. Г. і К. С.

Перед відкриттям оселі ОДУМ-У США

Приємно покупатися в басейні одумівської оселі

ОСТАННЯ СЕСІЯ КУРСІВ ДЛЯ ВИХОВНИКІВ ЮНОГО ОДУМ-У В ТРЕНТОНІ, США

Третя з черги, і остання сесія курсу виховників Юного ОДУМ-У США відбулася 29 і 30 травня 1965 р. в Трентоні, штат Нью Джерсі. Учасників сесії тепло прийняли господарі-одумівці та їх батьки. Голова філії ОДУМ-У Трентону, Іван Івахненко попросив отця Кульчинського прочитати молитву та поблагословити стразу.

По смачнім обіді учасники курсів перейшли до іншої залі, де виклади, припинені в Філадельфії, продовжувалися. Змістовну лекцію про українську літературу прочитав Микола Степаненко. Лекції з історії України продовжила Олена Лукаш, викладач американського університету в Пенсильвії. Іван Павленко викладав далі курс поведінки.

Увечері для учасників курсу виховників господарі влаштували забаву, на якій переважала молодь.

На другий день, 30 травня відбувся іспит з засвоєних дисциплін. Почесним членом іспитової комісії була сестра поетеси Лесі Українки — Ізидора Борисова, а членами комісії були Марія Єв-

севська, Іван Павленко, Євген Кальман та Євген Федоренко.

Після звіту Івана Павленка голові ЦК ОДУМ-У Євгенові Федоренкові, всі учасники іспитів відспівали "Боже Великий". Кожний курсант ставав перед іспитовою комісією й відповідав на поставлені запитання.

По закінченні іспитів трентонці почастували присутніх смачним обідом, а пізніше іспитова комісія обговорила наслідки іспитів.

Голова Центрального Комітету Євген Федоренко, зачитавши загальний наслідок іспитів, висловив вдоволення інструкторів та цілого проводу ОДУМ-У. Похвальні успіхи членів курсу виховників показують, що молодь розуміє ті завдання, які поставила перед собою. Вона серйозно ставиться до обов'язків члена ОДУМ-У. Євген Федоренко закликав членів курсу виховників працювати над собою, щоб бути ще більш корисними організації та цілому українському народові. Всі члени курсу отримають спеціальні посвідки.

На закінчення курсу виховників, що тривали три місяці і відбулися в Ньюарку, Філадельфії та Трентоні, проспівано марш ОДУМ-У — "Ми об'їхали землю навколо".

Передплачуйте, поширяйте "Молоду Україну"!

НОВА УПРАВА ОДУМ-У В КЛІВЕЛЯНДІ

Останній час у філії ОДУМ-У в Клівелянді, колись одній з активних філій, послабла праця. Але тепер, з приходом нової управи, ми сподіваємося, що філія пожвавить свою діяльність і знову займе належне її місце в одумівській родині.

5-го червня 1965 р. в Клівелянді відбулися загальні збори філії та прихильників ОДУМ-У, на яких вибрано нову управу в такому складі:

Василь Пономаренко — голова, Василь Федченко — заступник, Олександер Бараник — секретар, Павло Мигаль — організаційний реф., Галина Азіма-Пономаренко — скарбник.

До Контрольної Комісії вибрано Григорія Терещенка, Івана Долинського та Віру Семенюк. До Товарицького Суду Василя Турка, Івана Кайдана та Володимира Кошкальда.

Рівночасно вибрано управу Товариства Одумівських Приятелів — ТОП. Очолив її Колістрат Семенюк, а членами управи є Іван Норка, Никифор Чорногор та Іван Макогон.

КЛІВЕЛЯНД НА ОСЕЛЮ ОДУМ-У США

Відкриття оселі ОДУМ-У США відбулося 26 червня 1965 року. Для придбання її філія ОДУМ-У з Клівеляндом пожертвувала 2000 (два тисячі) доларів.

Щедрим жертвам велика подяка за їхню шляхетну допомогу.

БАТЬКИ ДОПОМАГАЮТЬ ЗРОСТАННЮ ФІЛІЇ В ЧІКАГО

В пресі часто зустрічаємо дописи про успішну працю й ріст філії ОДУМ-У в Чікаго, яка цього року відзначає своє 15-ліття філія в Чікаго, як і інші філії ОДУМ-У, мала різні труднощі, переборювала їх — міцніла. Найбільш важливий фактор у розвитку філії — придбання власного будинку. Це вмоглило філії притягти в свої ряди молодь, батьки якої належать до чотирьох православних церков та в меншій кількості молодь

католицького і баптиського обря-
дів. Батьки завжди багато допо-
магають філії. Вони разом з мо-
лоддю відремонтували куплений
дім та постійно ним опікуються,
тим самим даючи молоді зможу-
нормально працювати.

В 1960 році створено корпора-
цію для купівлі та утримання
дому ОДУМ-у. Корпорація —
це totожне з Товариством Оду-
мівських Приятелів. Її очолюва-
ли Андрій Шидогуб, Лука Бот-
вин, Володимир Котенко, а те-
пер Федір Ревенко, які віддано
працювали для добра ОДУМ-у.
Завдяки корпорації та численним
батькам, які не належать до кор-
порації, дім завжди чистий, в
доброму стані. В ньому і мо-
лодь і старші можуть пограти в
більярда, якого філія купила
циого року, в пінг-понг, в шахи
чи доміно. Також можуть почити
газети, які приходять до О-
ДУМ-у: "Українські Вісти", "Mo-
лода Україна", "Самостійна Ук-
раїна", "Наша Батьківщина", "Го-
мін України", "Шлях Перемоги",
"Народня Воля", "Новий шлях",
"Українське слово", "Америка",
"Хлібороб", "Вісти", "Українське
Народне Слово", Канадійський
фармер" та ін.

Цього року корпорація розіб-
рала з тилу будинку ОДУМ-у
старий ганок та сходи на дру-
гий поверх і побудувала нові.
Цією працею керував Олексій
Бойко. Також відремонтовано од-
не з житлових приміщень, в я-
кому тепер мешкає Григорій Ки-
тастий. Житлове приміщення та
ганок ремонтували вже згада-
ний Олексій Бойко, Данило За-
вертайло Федір Ревенко, Павло
Коновал, Савелій Оборковський,
Іван Павлівець, Марко Пошива-
ник, Дмитро Киреїв, Василь Ски-
ба, Володимир Котенко, Василь
Мирутенко Олексій і Василь Ко-
новал Леонід Литус, Кость Кор-
кач та інші.

Якщо така співпраця батьків з
молоддю триватиме й далі, то в
скорому часі доведеться прода-
вати теперішній дім ОДУМ-у й
купувати більший, бо в цьому
вже й тепер, в деякі дні, затісно.

ЧІКАГО НА ОСЕЛЮ ОДУМ-у

Пожертви внесені з Чікаго на
оселю ОДУМ-у США після 5-го
квітня ц. р. По \$20: В. Тель, П.

Петренко, Ом. Голінко та П. Ку-
лик. По \$15: Ол. Луппо, по \$10:
М. Ляшенко, Вал. Дзюбинська,
М. Калюжний, М. Згодінський,
Ст. Стулаць, Г. Коряка і Й. Рубан.
По \$5: П. Бербець, Ів. Мінтян-
ський, В. Галінковський та В.
Зінченко.

Всім широко дякуємо!

ОДУМ В ЧІКАГО ОРГАНІЗОВУЄ МАРШОВУ ОРКЕСТРУ

В зустрічах ОДУМ-у та чи-
слених маніфестаціях, в мар-
шових колонах, в яких ОДУМ
завжди бере участь бракує мар-
шової оркестри. В маршових ко-
лонах без музики відчувається
якась кволість, непевність. Ка-
жуть, що коли в армії до зму-
ченого військового відділу дода-
ти оркестру, яка гратиме байдо-
рі марші — вояки з новими си-
лами пройдуть ще таку віддалу,
яку без оркестри не пройшли б.
З цього прикладу видно, яке
значення має оркестра.

Філія в Чікаго, щоб пожвавити
філію, на останньому засіданні
управи вирішила створити фі-
лійну маршову оркестру. Таку
оркестру вже започатковано —
придбано один великий і чотири
малі барабани. Барабанщики:
Василь Ковальчук, Микола Коз-
ленко, Віктор Ботвин, Олександр
Тарасенко і Микола Скиба
відбивали такт численній колоні
одумівців з Чікаго на дефіляді
в день Ювілейної Зустрічі ОДУ-
М-у США і Канади.

Ще в цьому році до барабанів
буде додано фанфари і труби й
почнуться проби. Все, що потріб-
но до маршової оркестри, вже
замовлено.

ЗМАГУНИ БАФФАЛО Й ЧІКАГО ЗДОБУЛИ ЧАШІ

Третього липня, на перший
день Ювілейної зустрічі ОДУ-
М-у на оселі "Київ" біля Торон-
та відбулися волейбольні зма-
гання між філіями ОДУМ-у
США і Канади. В змаганнях бра-
ло участь вісім дружин: дівчат
з Торонто й Чікаго та дружини
хлопців з Торонто (дvi), з Чікаго
(дві дружини) та з Баффало і
Монреалю.

Дівчата скінчили свої змаган-
ня в суботу. Переможцями вий-

шли одумівки з Чікаго, яким і
дісталася чаша. Кінцеві змаган-
ня між першою дружиною хлоп-
ців з Торонто і дружиною Бафф-
ало відбулися в неділю. Зма-
гуні Баффало виграли 2:1 і за-
брали цього року чашу ОДУМ-у
хлопців, яку здобули в поперед-
ньому році змагуни Торонта.
Друге місце в змаганнях зайня-
ла перша дружина з Торонта (та
що програла з Баффалом), а тре-
те місце старша (перша) дружи-
на хлопців з Чікаго.

РОЗАЛІЯ БОЙКО ЗІБРАЛА ПО- НАД 200 ДОЛЯРІВ ДЛЯ УКРАЇ- СЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ

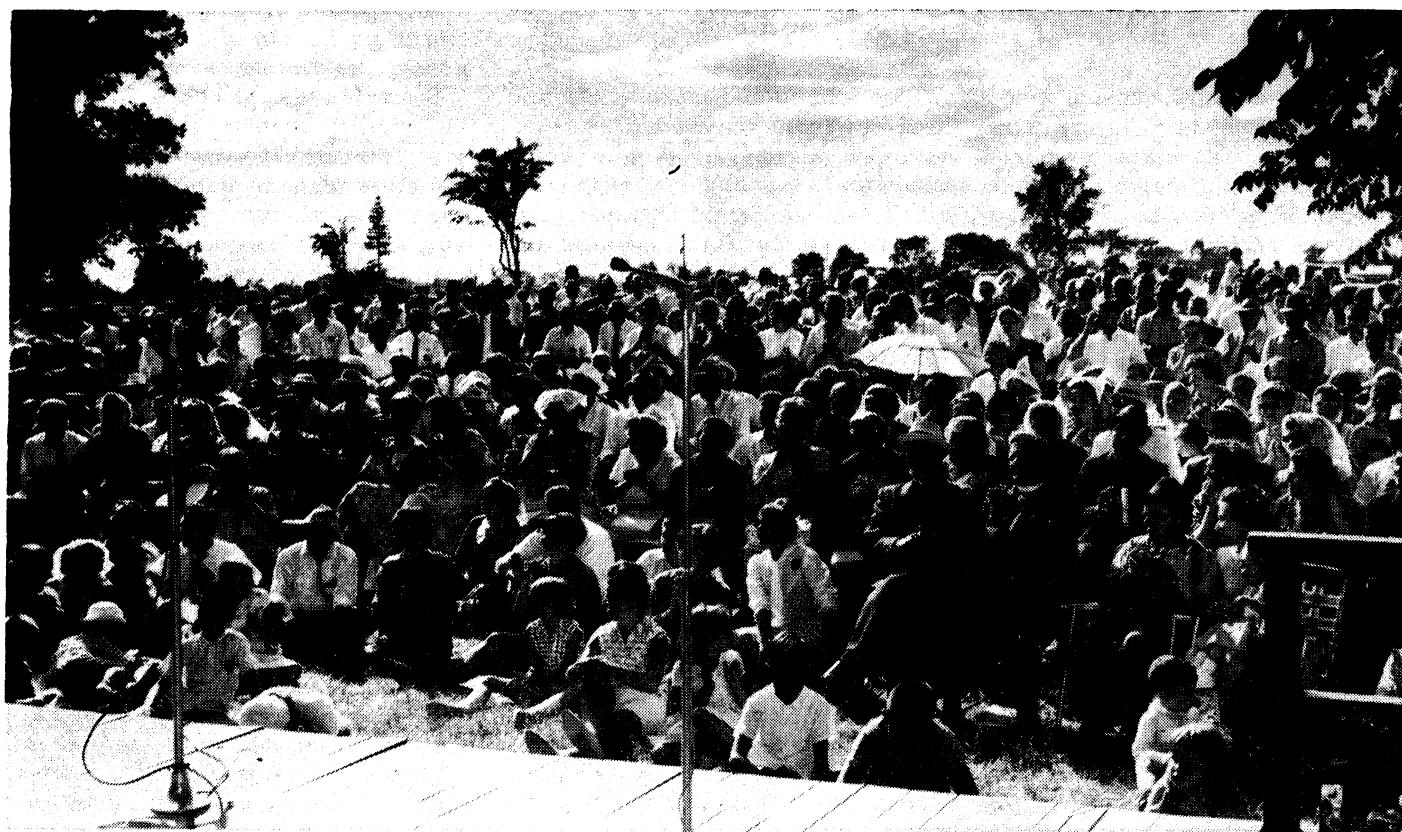
4 липня на Ювілейній зустрічі
ОДУМ-у США і Канади на оселі
"Київ" біля Торонта за ініці-
ятивою філії Чікага, Розалія Бой-
ко перевела збірку на підписний
лист, надісланий філії Миколою
Понеділком. Як відомо, Об'єд-
нання Українських Письменників
на еміграції "Слово" створило
комісію літературно-допомогово-
го фонду для вможливлення ви-
дання творів наших письменни-
ків, а також фінансової допомо-
ги тим письменникам, які її по-
потребують. Розалія Бойко, знаючи
велику важу друкованого слова
її помочі нашим мистцям слова,
енергійно взялася за працю.
Збірка дала 227.50 доларів (187
доларів канадійськими грішми
та \$40.50 американськими). Упра-
ва філії Чікаго виносить щиру
подяку нашій збірщиці та всім
чисельним жертводавцям.

ПОЖЕРТВИ НА ОСЕЛЮ ОДУМ-у

Містимо дальші списки жерт-
водавців на оселю ОДУМ-у
США.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ

По 100 дол.: Микола Квітка та
Іван Гасин. По 50 дол.: Іван і Ма-
рія Гринько та Олександр Кор-
нієнко. 30 дол.: Юрій Діденко.
По 25 дол.: Павло Лимаренко,
Славко Березинський та Семен
Чалещев. 15 дол.: Параска Нес-
сен. По 10 дол.: Борис Макарен-
ко та Оля Трипупенко (ці малі
діти жертвують вдруге). По \$5:
Іван Гулик та Т. Тишук. 1 дол.:
Петро Ганошин.

На ювілейному концерті ОДУМ-у Канади й США на оселі "Київ".

З РІЗНИХ МІСТ

Піддубний (Нью Йорк) — 100 дол. Ярослав Білінський (штат Делавер) — 25 дол. Валентина Лімонченко (Каліфорнія) — 10 дол. от. О. Новицький (Чікаго) — 10 дол. В. Качур (Пітсбург) — 1 дол. п. Шерей — 30 дол. Радіо "Свобода" — 10 дол.

СОМЕРСЕТ

Філія ОДУМ-у Сомерсет — 195 доларів.

ТРЕНТОН

Філія ОДУМ-у Трентону — 250 доларів.

НЬЮ АРК

Філія ОДУМ-у Ньюарку — 1940 доларів.

ГУ ОДУМ-у та ЦК ОДУМ-у з Новорічної забави — 200 доларів.

БРІДЖПОРТ

По 5 дол.: Андрій Бунигра, Яків Грищенко, Жорка Чабала, Ілля Грищенко, Валентина Катречко та Петро Гарячун. По 3 дол.: Ніна Сакун та Микола Чорнобаб. 2.15: Павло Черепаха. По 2 дол.: Едвард Керелюк, Микола Яконович та Федір Дерев'янен-

ко. 1.35: Ігнат Пеленюк. По 1 дол.: Ф. Дерев'яненко, Н. Коперник, І. Стойко, А. Фалько, М. Плющ, І. Погрецький, Є. Слас顿, В. Остапенко, Д. Свириденко, Антон Р., М. Штука, В. Титанечко, Л. Радько та В. Масло.

БАФФАЛО

На збіркові листи Анатолія Овчаренка та Дмитра Опанашука жертвували: 15 дол.: В. Тупицький. 11 дол.: Д. Опанашук. По 10 дол.: П. Опанашук, О. Матух, А. Овчаренко, В. Рудай, П. Михайлінко. По 5 дол.: В. Побивайло, І. Кашпуренко, І. Козоріз, Л. Царик, Є. Филипів, В. Дзюба, П. Макуха, А. Опанашук, П. Тупицький, Г. Зібай, М. Креяр, М. Новосад. По 3 дол.: П. Лобур, І. Нестеренко, М. Петручик, М. Неліпа, І. Андріюк, О. Зібай, П. Маковський, О. Черник, Г. Борідько. По 2 дол.: В. Герасименко, Т. Рудай, О. Супрунович, С. Андрійчук, М. Побивайло, М. Швець, А. Михальчук, М. Стєценко. По 1 дол.: Є. Вусатий, М. Роляк, Ю. Потієнко, Ф. Пистрак,

В. Ковалчук, І. Бульба, А. Бульба, Ю. Негребецький, Г. Марвін, І. Доценко, Б. Мочоняк, Т. Куява, В. Нестеренко, В. Недріга, І. Ришко, В. Різун. А. Остапчук — 5 дол.

ЧІКАГО

20 дол.: М. Кукуруза, по 10 дол.: А. Маковійчук, В. Бражник, Ф. Ткалич, Ів. Рудавський, 5 дол.: — М. Борачук.

Всім жертвводавцям щиро дякуємо!

Чи Ви вже склали свою пожертву на придбання і утримання оселі ОДУМ-у США? Підтримуйте добре наміри молоді! Молодь — наше майбутнє.

Шліть пожертви на адресу:

**ODUM RESORT KYIV
5720 N. 12th Street
Philadelphia 41, Pa.**

Вибирайтесь на свої вакації на оселю ОДУМ-у, яка має всі потрібні устаткування включно з басейном до купання. Оселя розташована 70 миль від Нью Йорку, дві з половиною мілі від дороги 209.

З історії українського кіно

Перші комерційні сеанси кінематографії почалися 28 грудня 1895 року в кінотеатрі, відкритому в Парижі братами Луї і Огюстом Люм'єрами. Цю дату прийнято вважати днем народження кінематографа, а Люм'єрів — його винахідниками. Проте, навряд чи є вірним вважати день відкриття першого комерційного кінотеатру початком кінематографа, поминаючи перші винаходи в цій галузі, прилюдні демонстрування їх і час запатентування апаратури.

Історія свідчить, що над "оживленням" фотографії працювали і в інших країнах: Едісон (Америка), О. Аншюц (Німеччина), У. Фріз-Грін (Англія) та ін. Чимало зробили у справі зародження і розвитку кінематографа і перші працівники українського кіно.

Одним із творців кінематографа можемо вважати Йосипа Тимченко. Народився він 26 листопада 1852 року в селі Окоп, недалеко від Козачої Лопані на Харківщині, в сім'ї кріпака Андрія Тимченка. Багато надій покладав батько на старшого сина, який закінчив початкову школу і був дуже здібний до ремесла.

Недолітком ще пішов він у науку до вченого механіка Харківського університету, в майстерні якого працював майже сім років і де дістав славу доброго майстра точної механіки.

У 1880 році він став механіком Новоросійського університету в Одесі, де працював понад сім років.

Знання і талант Тимченка дивували, багато хто не міг повірити, що він не має спеціальної освіти. Ось що за нього писав "Одесский Вестник" 1876 року: "Селянин Йосип Тимченко не механік-самоук, а вчений механік: він закінчив трикласне училище, навчався в місті Харкові чотири з половиною років в майстерні відомого механіка, оптика, фізики Олександра Едельберга, де, старанно навчаючись, Тимченко сволодів майстерністю виготовлення оптических, математических, фізических, геодезических, хірургіческих і терапевтических інструментів та пристроїв."

Тоді ж повідомлялося й про інші винаходи Тимченка — електричний сигналізатор для телеграфних проводів залізниці, електроапарат для паротягів, який вказує на пошкодження колії.

Тимченко користувався великою повагою і авторитетом серед спеціалістів, що працювали у найрізноманітніших галузях науки. Його університетська майстерня була найкращою не тільки в Одесі, але, мабуть, і в цілій Росії. Унікальні прилади і механізми для дослідницьких робіт, створені Й. Тимченком на підставі теоретичних рекомендацій, а також і за власною ініціативою, славилися далеко за межами країни. Серед його приладів згадуються: макет першої у світі телефонної станції східчастої системи, найточніші вимірювальні прилади — сейсмограф, барограф, фотографічний телескоп і багато іншого.

В осені 1893 року Тимченко виготовив два унікальні апарати — "снаряд для аналізу стробоскопічних явищ" і кінетоскоп. Перший апарат призначався для проекції стробоскопічних зображень на екрані. Він мав у собі стрибковий черв'ячний механізм, що забезпечував переривчасту зміну зображень (т. зв. "завитка"). Стрибковий механізм і досі є "серцем" кінознімального і кінопроекційного апарату.

Виявлені креслення й опис приладу свідчать про те, що він був першим втіленням основної технічної ідеї кінематографа. Цей винахід був зареєстрований і отримано патент на кінопроекційний апарат.

Апарат, розроблений Тимченком за участю професора М. Любимова, демонструвався 9 січня 1894 року на засіданні секції фізики IX з'їзду російських природознавців і лікарів. Прилад Тимченка був оцінений учасниками з'їзду як "геніяльно простий", а його творець дістал по дядку.

Другий апарат Й. Тимченка — кінетоскоп, винайдений разом з М. Фрейденбергом, також являв собою прототип кінокамери і фактично розв'язував проблему

хронографічної зйомки безперервного руху, що є першою складовою частиною кінематографа.

Винахідники зняли і показали на екрані кілька епізодів: кіночотиків, що мчать, юнаків, що кидають списи. Вони продемонстрували апарат у дії кільком глядачам, але не мали можливості і умов продовжувати досліди. "Я знов, що цю ідею... випередять, — з прикістю писав згодом М. Фрейденберг. — В Росії, як я встиг переконатися, вона нікого не цікавила."

Передчуття виявилося вірним: про кінематограф незабаром заговорив увесь світ, а ім'я одного з його найталановитіших українських винахідників — Тимченка, було на довгі роки забуто, хоч прилюдна демонстрація виготовленого ним апарату відбулася на три місяці раніше від прилюдного показу кінетоскопа Едісона в Нью-Йорку і майже на рік з чвертю раніше від сеансу братів Люм'єр у Паризькому товаристві заохочення національної промисловості.

Треба сказати, що стрибковий черв'ячний механізм Тимченка був застосований (звичайно, без згадки про автора) у найкращих моделях закордонних кіноапаратів початку ХХ ст., описаний, знов таки безіменно, в багатьох книгах як за кордоном, так і в Росії.

Незважаючи на те, що популярність Й. Тимченка у наукових колах була великою, йому довелося зазнати чимало життєвих труднощів і злигоднів.

Помер Тимченко в 1926 році, напруженого працюючи до останніх днів свого життя. Створюючи прилади найрізноманітнішого призначення, він не втрачав цікавості і до кінематографії. Він мав учнів, що спеціалізувалися в галузі кінотехніки.

Одного разу французький письменник В. Гюго поїхав до Німеччини.

— Чим ви займаєтесь? — запитав його на кордоні жандарм, виповнюючи спеціальну анкету.

— Пишущ.

— Я питаю, чим ви добуваєте засоби до життя.

— Пером.

— Тоді запишемо: Гюго, гандляр пером.

З НАУКИ І ТЕХНІКИ

НАШЕ СОНЦЕ

У спектрі сонячної корони спостерігають яскраві лінії, які не можна віднести до жодного з відомих хемічних елементів. Доки була відома лише одна така лінія, гадали, що вона належить особливому елементові — "коронію". Він нібіто зустрічається лише у верхній частині атмосфери Сонця. Але таких ліній почали виявляти дедалі більше. Розвиток спектроскопії і атомової теорії дав змогу з'ясувати, що, по-перше, вони не можуть належати одному й тому самому елементові, а по-друге, у таблиці Менделєєва для нього взагалі немає місця.

Майже 70 років не вдавалося з'ясувати, які саме атоми спричиняються до такого світіння. Розв'язку цієї проблеми знайшов шведський вчений Едлен лише в 1942 році. Виявилось, що світіння корони — це випромінювання атомів добре відомих нам елементів — заліза, никелю, кальцію тощо. В короні ці атоми багаторазово іонізовані — від них відірвано до 15 електронів. Така висока іонізація можлива лише тоді, коли температура в короні досягає 1-2 мільйонів ступнів.

Цікавою властивістю руху розжарених газів на поверхні Сонця є те, що в багатьох випадках він відбувається так, ніби сила тяжіння не відіграє майже ніякої ролі. Наприклад, величезна маса газу, що зв'язується протуберанцем, може багато діб висіти над поверхнею Сонця, а потім протягом кількох хвилин опуститися на його поверхню або полинути у міжпланетний простір з величезною швидкістю (до 700 км. сек.). Безпосередні вимірювання, зроблені за останні роки, підтверджують припущення, що в протуберанцях існують магнітні поля. Це дає підставу вважати, що це явище електромагнітного походження.

"Наука і життя"

СЕРЦЕ І СОЛОДОЩІ

Зменшення споживання цукру до 125 грамів на тиждень збереже життя 100.000 англійців. До

такого висновку після багаторічних досліджень прийшов професор лондонського університету Джон Юдкін. Він ствердив, що збільшення захворювань серця пов'язано з надмірним споживанням цукру. Біохемізм цього явища ще не цілком з'ясований, але вчений певний, що торти, цукерки, солодкі напої негативно впливають на коронарні судини серця.

Підземні ліки

У чернігівських надрах нутрутять цілющи води. Їх надибали розвідники нафти й газу. Поблизу Олишівки, Гнідинців, Леляків та в інших місцях по свердловинах піднялися чудо-розсоли, насичені йодом, бромом, хлором кальцієм. Концентрація корисних елементів дуже висока. Це показали аналізи, зроблені українським інститутом курортології і фізіотерапії.

Геологи вважають, що в глибинах північно-західної частини Дніпровсько-Донецької западини хлюпоче ціле море цілющих вод.

ЧУДО ДРУКОВАНИХ СТОРИНОК

Чи не чаклунство, чи не чудо це як подумати! Людина мовччи дивиться на білий аркуш паперу, усіянний чорними значками. Цих значків лише 33 і в різних комбінаціях, вони заставляють її то щасливо сміятися, то заливатися гіркими слізами, то глибоко замислюватися, то з радісним трептінням дізнаватися про щось раніше не відоме.

Вперше записавши слово, людина стала безсмертною. Зникли цілі народи, забулися мови, минули тисячоліття і от тепер, застосовуючи електронні машини, допитливі нащадки знаходить порозуміння з індіанами майя, древніми єгиптянами, загадковими етрусками. Французький професор З. Маяні, який щойно розкрив таємниці етруської мови, розшифрував такий стародавній запис: "Юнак на імення Артил (це значить "сміливий") придіяв багато часу читанню". Як бачимо, жадібні читачі були вже яких двадцять п'ять століть тому.

Книга. Одна з найголовніших основ прогресу, культури, цивілізації. Унікальний безмовний посередник в найінтимнішій — віч-на-віч розмові незнайомих людей. Найліпший засіб збереження і передачі науково-технічної інформації. Супутник людини з найперших кроків на землі до останньої години життя.

У кожного є улюблені книжки, є й нелюблени — яка ще категорія мертвих речей може викликати такі тривалі симпатії й антипатії: "Скажи мені, що ти читаєш, і я скажу, хто ти" — цілий гімн Кнізі чується в цьому короткому вислові.

Улюблена книжка — це тема для невичерпної розмови, для суперечок до хріпоти, до взаємних обвинувачень і смертельних образ. Це кипіння пристрастей навколо Книги — найкраща рекомендація їй.

Не все будь-коли надруковане її видане в обгортках і палітурках можна назвати Книгою з великої літери. Є книжки вічні, як саме життя — є Данте і Сервантес, Шекспір і Гете, Шевченко і

BLOOR TRAVEL AGENCY

1190 Bloor Street West

Toronto, Ontario

Tel.: 535-2135 — 535-2136

Подорожування літаком, пароплавом, поїздом, чи автобусом в Канаді і в інших країнах, замовлення готелів, спроваджування своїків, вироблення віз і паспортів, безкоштовні інформації у справі еміграції — все це полагодять Вашою рідною мовою досвідчені власники

ПЕРШОГО УКРАЇНСЬКОГО ПОДОРОЖЕВОГО БЮРА В ТОРОНТІ

МАРКІЯН КОГУТ і ДАРІЯ ЗАЛОЗЕЦЬКА

Байрон. Але чимало й пустопорожніх, подібних до ремісничої детективної літератури, альковної банальності, і гангстерських коміксів. Сходили й сходять з друкарських машин книги ворожі людині, брехливі й злочинні.

Але й книги мають свою долю: літературне паскудство, а з ним і сірість порівнюючи швидко відходять у макулатуру, а імена авторів такої продукції — в забуття.

І в той же час практично ціла скарбниця світової літератури, від античних трагедій до сучасних романів перекладена й переведена різними мовами, так само й українською.

Цінність книги не можна виміряти ніякою валютою, вона — безмежна. І навіть сьогодні, коли у цілому світі відбувається своєрідне змагання засобів інформації — друкованого слова, радіо, звукозапису, телебачення, кіно — інформаційна цінність книги не похитнулась, не упала ані на один пункт. Бо тільки книга дає нам цілковитий простір у виборі інформацій, тільки вона дозволяє перечитувати, вивчати, повернатися знову й знову до улюбленого місця.

Інша справа, що книга — річ досить громіздка. Щоб переховувати їх треба багато місця, великі будинки для бібліотек. Тепер над цією проблемою багато працюють: шукають шляхів мікромініатюризації книг, подібно тому, як уже створені цілі радіоелектронні системи завбільшки з горошину. У бібліотеках уже починають застосовувати мікрофільми. Портативні й довговічні, вони мають одну хибу: щоб читати мікрофільм, треба мати спеціальний проекційний апарат. Розв'язка питання належить майбутньому: мова йде про створення машин з пам'яттю надзвичайного обсягу, які на 'вимогу будуть відтворювати перед читачем увесь текст потрібної йому книги.

Проте — чи скрутиться Книга наших нащадків у тугу рольку мікрофільма, чи ляже вона сполученням нулів і одиниць у бльоки пам'яти машин або якимсь ще невідомим способом компактно розміститься в зручному місці — Книга завжди залишиться втіленням праці, інтелекту, почут-

тя, завжди буде хвилювати, вчити і радувати. І якщо сьогодні є ще люди, яким за роботою, відвідуванням кіно або крамниць, за телевізором або розмовою при столі читати ніколи, то серед наших близьких нащадків — ми певні — таких не буде. Наївний той, хто серйозно думає, ніби наш швидкісний вік не залишає часу для "повільного" читання. Наука й практика доводять якраз протилежне. Тривалість, довгочасність людського життя що-рік зростає і зростатиме й далі — значить, збільшується загальний фонд часу, відміреного людині. Наукова організація праці й відпочинку даст нам величезні додаткові резерви часу і для пізнавального і для "відпочинкового" читання. Зрештою — і це фізіологічний факт — ми тепер читаємо швидше, аніж, скажімо, наші прадіди сто років тому, хоч і не менш уважно. До того ж є методи винятково швидкого читання, поки що доступні не багатьом, але в майбутньому їх вживатимуть всі.

I — чи йде мова про науково-популярну, художню, технічну, шкільну літературу — не забуйте читати. День без читання — змарнований день. Таких не повинно бути.

"З—С"

Кваплива бурулька

Хоч зима ще тільки-но входить у силу, на осонні, в затишку, вже звісилася з даху кваплива бурулька. Вдень, коли трохи пригріло, покотилися з неї одна по одній прозорі краплинки.

— Дінь-доњ, дінь-доњ! — мелодійно видзвонювали вони об ринку.

А вночі як притис морозисько, як шарпонув вітрюган: бурулька тільки — тріс... та сторчака додолу — бам!

От і вся музика...

Лижви, ковзани і...

— Тільки ми можемо пройти по найглибшому снігу! — пихато позадирали носи лижви.

— Лиш ми здатні твердо триматися на льоду! — блиснули нагостrenoю сталлю ковзани.

Хоч ті й ті не могли ступити кроку без ніг.

ВІЙНА З КВІТАМИ

Почалося це років вісімдесят тому. У 1884 році якась пані Фуллер із Брукліна була на виставці квітів в Орлеані. Там їй дуже подобались голубі й фіялкові квіти рослини, яку називали "водяний гіацинт". Вона купила кілька черенків і подарувала їх сестрі, фармерці в штаті Флоріда.

Та посадила черенки в ґрунт і незабаром рослина зацвіла. З цілої округи з'їжджалися сусіди полюбуватися квітами. Тоді зворушені сестри зробили добре діло: розкидали насіння квітів по берегах річечок і проток поблизу фарми. І нещастя сталося. Цей 'чинок старших пань коштував податкоплатильникам штату Флоріда вже кілька мільйонів доларів. І невідомо, скільки ще доведеться витратити.

Південна Флоріда посічена сіткою каналів, які викопані, щоб відводити дощову воду (в цій місцевості падає багато дощів). Без каналів великі обшари родючої землі можуть перетворитися на болота. А все йде до того, що канали ці можуть зникнути.

Винуватий у цьому — водяний гіацинт. Уже на кінець минулого століття він вкрив понад пів мільйона акрів водного простору. Довелось чистити канали щороку. А коштує це 130-150 тисяч доларів річно.

Багато різних проектів було, як знищити офензивну квітку. Пропонували навіть завезти до Флоріди бегемотів, які поїдають дуже багато водяних рослин, але небезпечний для людини характер цих тварин став на перешкоді.

Несподівану розв'язку запропонував у 1960 році тодішній губернатор штату Роберт Горнер. Він сказав, що у війні з квітами можуть допомогти морські корови. Спочатку з Горнера на сміхалися, але потім стало ясно, що це єдиний вірний спосіб.

Морські корови живляться виключно водоростями, вдача у них флегматична, жодної небезпеки для людини вони не являють. М'ясо цих тварин на смак не відрізняється від воловини. Саме через м'ясо на них полювали і в деяких місцях геть ви-

нишили. Біля берегів Фльоріди залишилось біля п'ятисот корів. За день одна така корова з'їдає 30-35 кілограмів водяних квітів. Отже, череда таких корів зможе добре почистити канали. Вирішили спробувати. Нелегко було піймати тварин. Але все таки пощастило зайняти п'ять штук. Їх випустили у загорожену пропуску порослу гіацинтом. Протягом трьох років за ними спостерігатимуть і, якщо вони виявляться добрими спільніками у війні з квітами, тоді в канали запустять вже кілька сот морських корів.

Дмитро Прилюк

СКАЗАННЯ ПРО ЛЮБОВ

Любов...

Спробуй, осягни її, коли вона, як світ, велика і давня. Спробуй, опиши, коли люди вклали її в одне-однісінське слово!

Це і пуп'янок, що вибився до сонця на молодій зеленій стеблині, і саме сонце — недосяжне в своїй високості і споконвіку клекітливе.

Це й невинна іскра, що раптом спалахує дивовижною за правою, і страшний буревій, що гасить ту пожежу і запалює нову, ще дивовижнішу.

Це й граціозна сніжинка, що зникає при першому повіті тепла, і важка гаряча слюза, здата розтопити вічні льодовики байдужості.

Це й...

Ні, хай вона буде піснею.

Тією самою піснею, що співається без слів.

Кажуть, що заспівують її серця.

Одні поволі, несміливо, соромлячись власного голосу. Інші — одверто, голосно, щоб чули всі люди — то ж радість.

Але, як по-різному виливаються мелодії цієї вічно молодої пісні!

То вже так диригує життя.

Йому підвладне все.

Навіть спів сердець.

Прислухаймося до нього.

"Дніпро"

У хаті кожного одумівця повинен бути журнал
"МОЛОДА УКРАЇНА"

МЕМОРІАЛЬНІ ОПОВІДАННЯ

Вогнетривкі руки

Руки Бунзена, що відкрив це зій і рубідій, так загрубіли від постійної роботи в лабораторії, що, перебуваючи в товаристві, він ховав їх під стіл. Але в лабораторії авдиторії учений гордився такими руками. Перед учнями і слухачами він стромляв вказівний палець в найгарячішу, що не світилася, частину полум'я "горілки Бунзена", тримав там кілька секунд, аж поки не чути було запаху паленого рогу, і спокійно казав:

— Панове, в цьому місці температура полум'я дві тисячі ступнів.

—○—

Фонтенель зберіг властиву йому дотепність майже до смерти (він дожив до 100 літ).

За кілька днів до смерти він, зібравшись з силами, поїхав на прогулянку по Елісейських Полях. Друзі філософа, довідавшись про це, запитали його: "Ви захотіли подихати свіжим повітрям?" — "Ні, це я зробив репетицію моого похорону", — сміючись відповів Фонтенель.

—○—

Одного разу Йоган Штравс, уже відомий композитор, зустрів у Відні старого товариша, з яким двадцять років тому сидів на школінній лаві.

— О, Йогане, який я радий! А що ти всі ці роки робив, цікаво знати?

ГУМОР

До нашої ери

Філософ гуляв на березі моря. Йому назустріч іде якийсь чоловік і, штовхаючи його, каже: "Я не маю звички давати дорогу якомусь дурневі". — "А я маю" — відповів філософ і посторонився.

—○—

Один чоловік, щоб похвастатися своєю філософською освітою, завжди говорив про небожителів. "Коли ж ти прийшов з неба?" — запитав його нарешті Діоген.

НАШЕ ЛИСТУВАННЯ

о. Василь Петрук

Сан-Павльо

Бразилія

До Хвальної Редакції й Адміністрації журналу Української Демократичної Молоді "Молода Україна" в Торонті, Канада.

Вельмишановні Панове, Дорогі Друзі!

З великою радістю та глибокою вдячністю повідомляємо вас, що всі ваші цінні посилення з журналами "Молода Україна" ми отримали за що вам щиро дякую...

Ми дякуємо вам ще й за те, що ви належно оцінили наші труднощі й пішли нам назустріч, допомагаючи своїм братам в Бразилії рідним друкованим словом. Нехай Всешишній нагородить вас своїми ласками та щедротами й пошле вам багато сил, здоров'я та витривалості у вашій праці для добра нашої культури та нашої української молоді.

З правдивим християнським привітом і любов'ю

о. В. М. Петрук

Всечесній Панотче,

Велике Вам спасиби за листа й побажання. В міру наших сил і можливостей ми стараємося бути корисними для українського загалу, а зокрема молоді.

Що ж до заторкнутого Вами питання про ті числа журналу, яких Вам бракує, ми передали Ваші бажання нашій адміністрації. Сподіваємося, що в цій спріві можна буде щось зробити.

З правдивою пошаною

Редакція "Молода України"

Стародавня новинка

Перший автомат-продажець з'явився в стародавньому Єгипті. Ще п'ятдесятиго року до нашої ери такі пристрої були встановлені на вулицях Олександриї. Коли туди кидали дрібну монету, автомат видавав порцію питної води.

Невідомо тільки, чи єгипетські автомати псувалися так часто, як і теперішні.

Ціна 40 центів.

**ПЕРША УКРАЇНСЬКА
ОПАЛОВА ФІРМА
FUTURE FUEL OIL
LTD.**

& Service Station

945 BLOOR STREET WEST
Toronto — Ontario

24-ГОДИННА СОЛІДНА
І СКОРА ОБСЛУГА!

Чищення і направа форнесів
безплатна.

Скористайте з доброї нагоди
і замовляйте оливу в нас.

Наши телефони:

Tel. Office: LE 6-3551

Tel. Night: RO 2-9494

УСМИШКИ

— Ця соната присвячена коханій! — пояснив Падеревський своєму учневі. — Треба грати її як пісню любови, звернену до нареченої...

Юнак сів за рояль. Та скоро композитор зупинив його, зауваживши:

— Ви граєте так, ніби звертаєтесь не до нареченої, а до тещі!...

—

Відомий диригент Леопольд Стоковський якось був у гостях. Господина познайомила його зі своєю дочкою й примусила вислухати її гру на роялі.

— Вона грає, — мовив Стоковський, — так, як написано в Біблії.

— Ви хочете сказати, в ней талант, — перепитала задоволена мати.

— Ні, — відповів диригент, — Я хочу сказати, що її ліва рука не відає, що робить права.

—

Польський письменник Болеслав Прус поїхав у гости до своїх знайомих. Через два дні він став збиратися додому.

— Мій дорогий, — пояснив письменник господареві, що умовляв його залишитися, — гости, як риба, на третій день псується.

КРЕДИТОВИЙ СОЮЗ

- Платить 4% за депозити.
- Уділяє високі та дешеві позички.
- Асекурює ощадності до 2 тисяч, позички до \$10.000.
- Щодenne i вечірне урядування.

ВПІШІТЬСЯ I КОРИСТАЙТЕ

З ПОСЛУГ

У КРЕДИТОВОМУ СОЮЗІ!

404 Bathurst St, Toronto

Tel.: EM 3-3994

До Томаса Мана прийшов якось молодий літератор з портфелем, повним рукописів. Прочитавши кілька своїх творів, він попрохав письменника дати їм оцінку.

— Ви повинні, — відповів автор "Чарівної гори", — дуже й дуже багато читати.

— Невже це так необхідно? — здивувався молодий письменник.

— Звичайно, що більше ви читатимете, то менше часу залишиться у вас на писанину.

Ціна вроди

— А що це ти не скидаєш свого зеленого вбраниння? — питала весни в ялині осика.

— Бо хочу бути завжди гарною! — відказала ялина.

І от намело, навіяло, лапаті ялинові віти зігнулися під тягарем снігу.

Хочеш бути гарною — терпи...

Швець у лікаря

Лікар: — На що скаржитеся?

Швець: — Та на все. Язик став, як підошва, в горлі наче хто цвяхи позабивав, у животі наче дратвою стягнуло, очі немов клесем залиті, у вухах мов шилом штрикає, а самого мов на копил кто натягнув.

Жовтий порадник

— Зелені ще, а теж пнетесь в овочі! — гнівався жовтяк на молоді огірочки.

— Ні, ви полежіть, голубчики, на грядці, пожовкніть, як я, — отоді, може, буде і з вас городина...

УВАГА!

Чистимо безплатно печі (форнеси) і даемо безплатну цілорічну обслугу нашим сталим відборцям опалової оливи.

ЗАМОВЛЯЙТЕ В НАС ОЛИВУ

DNIPRO FUEL OIL LTD.

TORONTO —

196 Bathurst Street

Тел.: вдень і вночі: EM 6-6539

HAMILTON —

857 Woodward Ave.

Тел.: вдень і вночі: 549-9634

Користайте також з нашої БЕНЗИНОВОЇ СТАНЦІЇ при

509 Jane St. — RO 2.1969

Студент: Ваші методи садівництва безнадійно застарілі. Можу битися об заклад, що ви не збирете й кількох фунтів яблук з цього дерева.

Фармер: Маєте цілковиту рачію: це — груша.

Батьки і діти

Батьки двох студентів часто заходили один до одного, щоб поговорити про успіхи своїх дітей в науці і почитати один одному уривки з їхніх листів.

— Листи мого Генрі примушують мене раз-у-раз заглядати до енциклопедичного словника, — не без гордості сказав один батько.

— Вам щастить, — сумно відповів його співбесідник, — листи моого хлопчика змушують мене щоразу заглядати в кишеньку за чековою книжкою.

РОЗЛУЧЕННЯ

Тала Репана заяву

Понесла до суду:

— Розлучайте з чоловіком...

Більш терпіть не буду!

Секретарка попросила,

Заводячи справу:

— Ім'я свого чоловіка

Впишіть у заяву.

— Ім'я моого чоловіка? —

Здивувалась Тала. —

Ми ж недавно записалися,

Я ще й не спітала.